

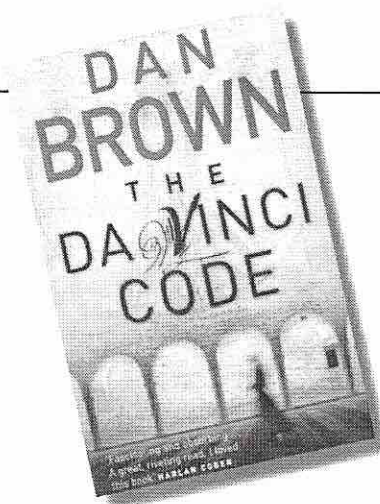
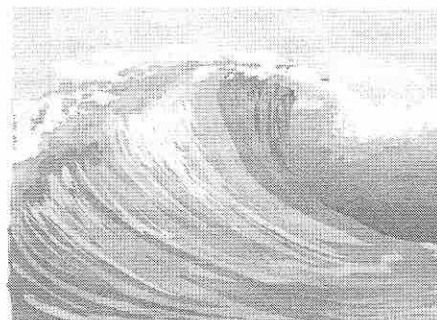
KRISTENT Perspektiv

8. ÅRG. NR. 1, 2005

Når verden rystes og skælver

Flodbølgen i Asien har fået os alle til at stille alvorlige spørgsmål om troen og Gud. Hvorfor skete det? Og hvordan skal vi forklare naturkatastrofer som denne i lyset af evangeliet?

Side 2

Da Vinci Mysteriet

Den populære spændingsroman Da Vinci Mysteriet sætter spørgsmålstegn ved Jesu guddommelighed og hævder også, at Jesus var gift med Maria Magdalene. Ifølge forfatteren er alle beskrivelser af dokumenter i romanen korrekte. Mon dog.. Side 6

OGSÅ I BLADET...

Narnia

Tredje artikel om C. S. Lewis' Narnia-bog "Løven, Heksen og Garderobeskabet". Side 16

Gerrighed

I serien om De Syv Døds synde er vi kommet til den næste, gnielsen. Den gerrige. Side 11

Bønnen

Den første artikel om bøn fortæller om bønnens centrale plads i den kristnes liv. Side 8

Film om Gospel

Filmen "Oh Happy Day" svinger med god gospel, men afslutningen er noget uharmonisk. Læs anmeldelsen side 10.

Hallesby om bøn

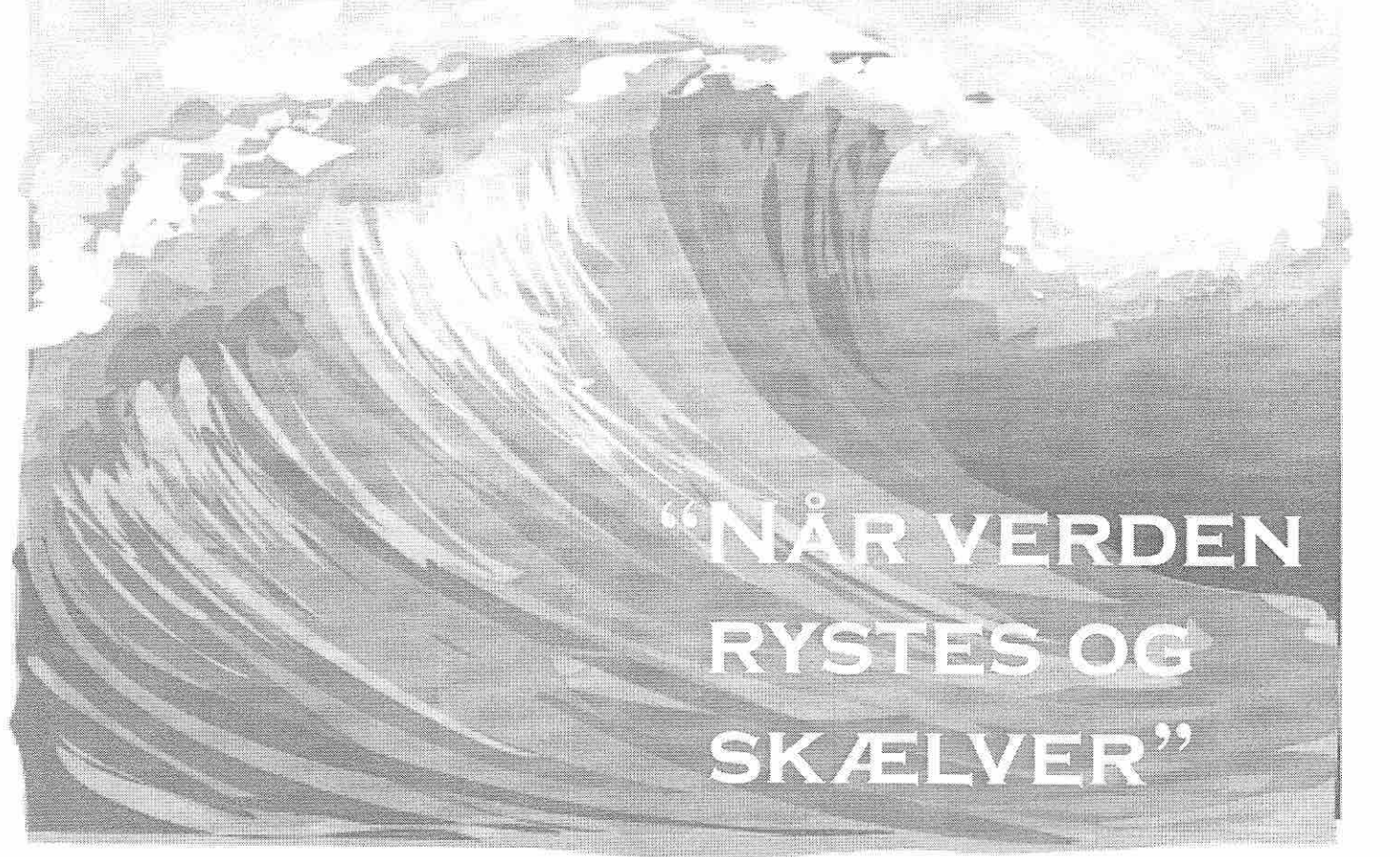
Den norske forfatter Ole Hallesby har skrevet en meget personlig bog om bøn. Læs om "Fra Bønnens Verden" side 9.

H. C. Andersens Eventyr

H. C. Andersens eventyr er gennemsyret af hans kristne livsforståelse. Vi sætter fokus på nogle af dem her i 200-året for den populære danske forfatters fødsel. Side 14

FLODBØLGEN I ASIEN

“NÅR VERDEN
RYSTES OG
SKÆLVER”

Af Louis Nielsen

Forleden dag, hvor jeg sad i øjenlægens venteværelse, greb jeg efter et af de fremlagte blade. Noget af det første, mine øjne faldt på, var en helsides annonce fra et rejsebureau. “Paradis i Thailand” stod der med store bogstaver og med et herligt, idyllisk billede af en strand flankeret af palmer og et luksushotel i baggrunden.

Jeg bemærkede datoen for bladets udgivelse. 16. december. Alle ved vi nu, hvad der skete 10 dage senere, i Thailand, i Indonesien, i Sri Lanka, i Indien og så langt borte som på Somalias kyst.

Endnu er det endelige dødstal ikke definitivt fremsat, men det skønnes at være tæt på 300.000 tabte menneskeliv, foruden at fem millioner mennesker er blevet hjemløse og efterladt ikke alene i sorg over tabet af kære, men også hjemløse, uden ejendele og uden udkomme.

Til de fleste af tilværelsens små og store tragedier, for ikke at nævne katastrofer af nærmest apokalyptisk tilsnit,

er vi kun tilskuere. Nogen gange som om vi er tilskuere til en af de mange katastrofe- og dommedagsfilm, som er så populære i øjeblikket.

Som disciple af Jesus Kristus ved vi dog godt, at vi ikke bare kan være iagttagere af livet. Vandrer vi med ham vil iagttagelse føre til eftertanke og handling.

Den engelske digter John Donne (1572-1632) skrev de berømte ord: “Intet menneske er en ø, hel eller fuldstandig i sig selv; hvert menneske er et stykke af fastlandet, en del af det hele ... Hvert menneskes død formindsker mig, for jeg er indesluttet i menneskeheden; og send for dens skyld aldrig bud og spørg, for hvem klokken ringer; den ringer for dig”.

Spørgsmål trænger sig på

Ofrene for katastrofen må vi overlade til Gud, til en hellig, retfærdig, men

også barmhjertig og nåderig Gud. De er ikke længere inden for nogen andens rækkevidde end Guds.

Refleksion og mulighed for at ændre noget er derimod åbne for os levende. Spørgsmålene, vi stiller, er derfor ikke så meget på de døde og omkomnes vegne, som på vore egne.

Vi spørger blandt andet: Hvad er meningen med dette? Er der nogen Gud, og hvis han er til, hvor er han så, når sådanne ting sker? Står han på nogen måde bag, og hvis han gør, er han så ikke snarere en ond og grusom Gud end en god og kærlig Gud? Og så videre, og så videre.

Er Gud med i det?

Flere teologer vil på forhånd afvise, at Gud er med i det, som sker i verden omkring os. Hvad de stiller op med et ord af Jesus som, at “ikke en spurv falder til jorden, uden at jeres Fader er med i det” (Matt 10:29; 1948 oversættelsen) er mig en gåde, for slet ikke at tale om Es 45:7, hvor Gud selv siger:

“Jeg danner lys og skaber mørke, jeg frembringer fred og skaber ulykke, jeg, Herren frembringer alt dette”. Og hvad med Amos 5:8-9: “Han, som skabte Syvstjernen og Orion, som forvandler mulm til morgen og gør dagen til mørk nat, han, som kalder på havets vand og øser det ud over jorden, hans navn er Jahve. Han lader ødelæggelse stråle ud over den stærke, ødelæggelse kommer over det befæstede”.

Det kan være svært for os, ja nogen gange umuligt at forstå dette eller hint i det, Gud gør, men det er alligvel tryk- gere at erkende, at vi ikke forstår, men at Gud véd, hvorfor han gør det, end at han overhovedet ikke er der.

For salmisten var det en enorm trøst at vide - også selvom det var ham gådefuldt - at hvor han end måtte være, så var Gud dér, og hvad han end gjorde og tænkte, vidste Gud besked med det, ja at ikke en eneste af hans dage fra moders liv til livets afslutning var uden for Guds vilje, kontrol og bestemmelse med ham (Sl 139).

Guds visdom

Det ulykkelige er, at vi er holdt op med at lytte til Skriften, og snarere stoler på vor egen visdom. Lyttede vi til Skriftens vidnesbyrd, var det ikke sikkert, at den gav os svar på lige netop den smerte, vi står med, men den åbner for os en hel verden af guddommelig visdom. Den åbenbaring kan vi holde op mod sorgen, og den visdom fører os ud i det fri og beder os se opad mod himlens stjerner og stole på Gud (se 1 Mos 15:1-6). Og i det er der trøst, håb og glæde.

Guds tanker er os naturligvis for underfulde (Sl 139:6), hans “planer og veje” er ikke som “vores planer og veje”, “for så højt som himlen er over jorden, er mine veje højt over jeres og mine planer over jeres planer” (Es 55: 8-9); hans “domme er uransagelige og hans veje usporlige”, og hvem “kender Herrens tanker, eller hvem kan være hans rådgiver?” (Rom 11:33 ff.).

Kirken ved, at den er omgivet af et “mysterium tremendum” (en hemmelighed, der forårsager skælven), og den enkelte kristen er ofte spørgende og famlende? “Er det muligt” og “hvorfor?” var spørgsmål, hvis alfortærende

bitterhed konfronterede Herlighedens Herre i hans lidelse og død.

Men at katastrofer er uforståelige for os er ikke det samme som, at de er en gåde for verdens og livets Skaber, og at de ikke har et formål og en opgave at opfylde i Frelserens vilje, forsæt og plan. I hvert fald lærer Skriften, at de har, og det har vi al god grund til at holde fast ved.

»AT KATASTROFER ER UFORSTÅELIGE FOR OS ER IKKE DET SAMME SOM, AT DE ER EN GÅDE FOR GUD«

Vi skal altid, når vi står overfor det gådefulde og mystiske, også det smerteligt gådefulde, passe på, at vi ikke gør os “kloge i egne tanker” (Rom 11:25). I tro på evangeliet og i tillid til det “ved vi, at alt virker sammen til gode for dem, der elsker Gud” (Rom 8:28), men vi véd ikke, hvordan det gør det. Med Job skal vi være omhyggelige med ikke “at tale om noget, vi ikke forstår, om ting, der er for underfulde til, at vi kan vide besked” (Job 42:3-4).

Når vi i det følgende peger på nogle af Bibelens svar på, hvorfor der er lidelse, og hvorfor ulykker sker, så er det i bevidsthed om, at svarene er generelle, og at de ikke nødvendigvis er de rigtige svar på en bestemt ulykke, sorg eller katastrofe.

Bibelens svar

1. Mennesker, ikke mindst den moderne verdens mennesker, har svært ved at forholde sig til Guds anderledeshed. Til stadighed fristes vi til at omforme

og tænke Gud i vort billede. Men Gud insisterer på sin anderledeshed, sin hellighed og sin nidkærhed for sit navn: “Jeg er Herren”; “Jeg er Jahve, det er mit navn! Jeg giver ikke min ære til nogen anden eller min pris til gudebilleder” (Es 42:8); “Jeg er Gud, ikke menneske, jeg er hellig iblandt jer” (Hos 11:9). “For se, han som dannede bjergene og skabte vinden, og som kan fortælle et menneske, hvad det tænker, han, som gør morgenrøde til mørke, og som går hen over jordens høje, hans navn er Jahve, Hærskarers Gud” (Amos 4:13).

2. Så bilder vi os ind, at vi behersker naturen, at vi råder over liv og død, at fremtiden for denne klode, ja for universet afgøres og afhænger af os. Ikke længere har vi nogen fornemmelse af menneskets lidenhed, at vi er underlagt døden, og at “om morgenen blomstrer det og gror, om aftenen er det vissent og tørt” (Sl 90:5-7).

Vi erkender nødtigt, hvor lidt, når det kommer til stykket, vi er herre over vor egen skæbne. “Vor egen magt ej hjælpe kan, let kan os fjenden fælde”, har Luther lært os at synge, og hvor har han ret.

Glemmes må det heller ikke, at vi er faldne skabninger, og at menneskene og jorden umiskendeligt præges af faldet, som også har åbnet adgang for dæmoniske kræfters hærgen. Og vejen til Paradiset er stadig lukket, og keruber med flammende sværd vogter adgangen til haven og til livets træ.

3. Ydmyghed er ikke just vor tilgang til livet; hovmod, selvbedrag, løgn, afgudsdyrkelse, forfængelighed, magt-syge, illusioner og myter er det stof, vi bygger livet op omkring, og det forfærdelige er, at ofte giver Gud os hen til dette bedrag (Rom 1:24 ff.; 2 Thes 2:9-12; Joh 8:44-45).

4. Når og hvis Gud ind imellem “råber til os i en megafon” (C.S.Lewis) og åbenbarer sin vrede og sin dom og minder os både om hans almagt og vor lidenhed, så er det i virkeligheden en nådesag, et forsøg på at vække os af

vor forhærdethed til sand erkendelse.

5. Det er i verdens natur at blive rystet; det synes både en fysisk og en moralsk nødvendighed. Ellers opdager vi aldrig, hvor forgængelig denne verden er. Jorden og alt på den rystes, for at vi skal værdsætte den verden, som ikke kan rystes og forgå:

“Nu har han (Gud) givet et løfte, der lyder: “Endnu én gang vil jeg få ikke blot jorden, men også himlen til at skælve”. Udtrykket “endnu én gang” viser, at de ting, som kan rokkes, fordi de er skabt, skal forvandles, for at de ting, som ikke kan rokkes, skal bestå. Lad os derfor takke for, at vi får et rige, der ikke kan rokkes, og med tak tjene Gud, som det er hans vilje, i gudsfrøgt og ærefrygt. For vor Gud er en fortærende ild” (Heb 12:25-29).

6. Esajas siger, at “bo” hos Gud er som at bo “ved den fortærende ild, ved de evige flammer” (Es 33:14). Det er gledet ud af alt for megen kristen forkyndelse, og det på trods af, at det klart var med i Jesu forkyndelse (Matt 10:28). Gud er, som nogle teologer og filosoffer har mindet os om, ikke blot “fascinosum” (dragende, tiltrækkende), men også “tremendum” (skrækindgydende, forfærdelig). “Forfærdelig” eller “frygtindgydende” er virkelig ord, Skriften bruger om Gud: “Forfærdelig over alle guder” (Sl 96:4; 1931 oversættelsen); se også 5 Mos 10:21; 28:58; 1 Krøn 16:25; Sl 66:3; Es 2:19 og 21. Patriarken Jakob kalder ligefrem Gud for “Abrahams Gud og Isaks Rædsel” (1 Mos 31:42 og 53; se også Es 29:23).

7. Den altødelæggende storm (orkan) med torden og lyn, som farer frem over hav, skov, bjerge og ørken, råber ifølge Salme 29 “Ære, Ære!” og kundgør, ophøjer og forherliger Herrens navn. “Ild og hagl, sne og røg, stormvejr udfører Herrens befaling” (Sl 148:8); også dommen og vreden forkynder Guds majestæt (Sl 90:11).

8. Hvor uvelkommen døden end er, og hvor megen sorg den end bringer med sig, kommer vi ikke uden om, at for-

kræneligheden rammer alt det skabte, fordi Gud har underlagt sin skabning under døden (Rom 8:20).

Døden hersker over alle Adams børn, fordi vi alle har syndet (Rom 5:14). Først med Jesus Kristus og hans komme til verden og gennem hans død og opstandelse vendes der op og ned på denne tingenes tilstand. Nu kan det siges om enhver, som er i Kristus, at over ham eller hende er det ikke længere døden, som hersker, men “nåden der hersker ved retfærdigheden til evigt liv ved Jesus Kristus, vor Herre” (Rom 5:21).

**»VI KAN IKKE POSTULERE
ET BESTEMT ÅRSAGS-
FORHOLD MELLEM ET
MENNESKES ULYKKE
OG DØD. DET ER HÅRD-
HJERTETHED. SNARERE
SKAL VI GRÆDE MED DE
GRÆDENDE«**

9. Menneskers synd og uretfærdighed er naturligvis årsag til megen lidelse, sorg og smerte i livet, det samme er Satans og dæmoniske magters ondsindethed. Men hvor paradoksalt og uforeneligt det er for os, åbner Skriften ingen mulighed for nogen dualisme.

Der er ikke to magter, som strides og kæmper, selvom ondskabens kræfter tror, at det forholder sig således. For alt kommer ultimativt fra Gud, både det, vi vil kalde godt, og det, vi vil kalde ondt:

“Tager vi imod det gode fra Gud, må vi også tage imod det onde” (Job 2:10).

Alligevel er Skriftens vidnesbyrd endtydigt og ikke til at tage fejl af, at “Gud er god og gør godt” og “at der ingen uret er hos ham”, at han “ikke fristes af det onde, og selv frister ingen”, og at det kun “er gode og fuldkomne gaver, der kommer ned fra oven, fra lysenes fader, hos hvem der ikke findes forandring eller skiftende skygge” (Jakob 1:13 og 17).

Godhed og strengthed

Gud, som Jesus minder os om, er god mod alle, og lader det regne over onde og gode og lader sin sol stå op over onde og uretfærdige.

Det er også kun gode gaver, han giver, insisterer Jesus på. “Guds godhed og strengthed” går hånd i hånd, minder Paulus os om, hans godhed som “rigdom på overbærenhed og langmodighed”, som siger på, at vi skal “omvende” os (Rom 2:4 ff.), hans strengthed, hvis vi i vor opblæsthed tror, at Gud skylder os noget, og at det ikke bare er af nåde, at han giver os plads blandt dem, han regner for sine egne (Rom 11:20-22).

Salmisten vidste, både ud fra åbenbaringshistorien og Guds folks erfaring, at Guds nåde var større end hans vrede: vidste:

“Herren er barmhjertig og nådig, sen til vrede og rig på troskab, Han anklager ikke for evigt og vredes ikke for altid” (Sl 103:8 og 9), og “hans vrede varer et øjeblik, hans nåde hele livet, om aftenen slår gråden sig ned, om morgenen er der jubel” (Sl 30:6).

Bebrejder Gud

Ofte bebrejder vi Gud, at han ikke griber ind og dømmer det onde menneske. Omvendt når ulykke rammer vilkårligt som i Sydøstasien, så går vi i rette med Gud og dømmer ham, for at han ikke hindrede det og bare lod det ske.

På en eller anden måde er Gud der, og skal i sådanne situationer drages til ansvar, selvom vi til daglig ikke tror på ham eller på nogen måde søger ham. Der er en splittelse i vort sind om Guds eksistens, også selvom vi går for

at være agnostikere eller endda ateister.

Det er menneskeligt talt ikke nemt at være Gud. Han udsætter sig selv for mange urimelige angreb. Men vi kan trygt stole på, at han kan bære det, og at han altid ved, hvad han gør og ved, hvorfor han gør det.

Ingen vred Gud?

Mange har på forhånd afgjort med sig selv, at der ikke er sådan en ting, som Guds vrede, at Guds rolle er at være kærlig, og at han naturligvis aldrig dømmer nogen.

At slutte sådan er uden bibelsk mandat. Hos profeten Esajas står der:

“Min sjæl længes efter dig om natten, ja, min ånd søger dig. Når dine bud hersker på jorden, lærer verdens beboere retfærdighed. Benådes den ugudelige, lærer han aldrig retfærdighed. Dér, hvor retten skulle råde, handler han uretfærdigt og ser ikke Herrens storhed. Herre, din hånd er løftet, men de ser det ikke” (26:9-11 a).

Og Paulus skriver i Romerbrevet, at “over dem, der søger deres eget og er ulydige mod sandheden, men lydige mod uretten, kommer vrede og harme. Nød og angst rammer hvert menneske, som gør det onde, både jøde, først, og græker” (2:8-9).

Græd med de grædende

Men Guds sandheder skal udtrykkes med varsomhed og omhu. Ellers bliver de meget nemt en boomerang, som rammer os selv som et lyn.

Vi kan ikke postulere et bestemt årsagsforhold mellem et menneskes eller en gruppe af menneskers ulykke og død. Det er hårdhjertethed. Snarere skal vi græde med de grædende og hjælpe, trøste og lindre som bedst vi kan. Til os, men uden nogen nødvendigt adresse til dem, siger Jesus: “Mener I, at de (de dræbte galilæere) var større syndere end alle andre galilæere, siden det gik dem sådan? Nej, siger jeg, men hvis I ikke omvender jer, skal I alle

omkomme ligesom de” (Luk 13:1-5).

“Vi ser nu som i et spejl, som i en gåde”, og vi “kender stykkevist og delt”, og det gælder vor opfattelse af livet og vor forståelse af livet, som det gælder åbenbaringen af Herrens hemmeligheder. Vi har kun delvise svar, og ofte har vi ikke engang det. Gud har dog efterladt os en bog, som lader os forstå noget af gåderne og kunne tyde nogen af dem, i hvert fald delvis. Det vil måske ikke lige nu bringe trøst og lindring eller intellektuel afklaring. Men det fortæller os, at uanset hvad, er vi i gode hænder, når vi har lagt vort liv i Guds hænder. Vi forstår ikke døden, vi forstår ikke “kræfterne i det høje eller dybe”, vi forstår ikke det med “fare, eller sværd” eller “nød og angst, forfølgelse, sult eller nøgenhed”, men vi kan “være vis på”, at “gennem alt dette skal vi mere end sejre ved ham, som har elsket os”, og ingen af alle disse ting og kræfter får lov til at “skille os fra Guds kærlighed i Kristus Jesus, vor Herre” (Rom 8:35-39). -

Perspektiv på nettet fra den 1. april:

**Den 1. april regner vi med at være klar med vores
hjemmeside (måske endda lidt før...):**

www.kristentperspektiv.dk

Her kan du læse artikler fra Kristent Perspektiv, undervisningsmateriale fra Perspektiv Bibelskole og få mere at vide om de bøger, som er udgivet på Forlaget Perspektiv.

www.kristentperspektiv.dk

Verdens hurtigst sælgende spændingsroman er i øjeblikket Da Vinci Mysteriet.

Dan Browns roman sætter ikke blot spørgsmålstegn ved Jesu guddommelighed, men den hævder også, at Jesus var gift med Maria Magdalene. Og ifølge forfatterens forord er alle beskrivelser af dokumenter i romanen korrekte...

Af Carsten Thomsen

Ved julefrokosten på mit arbejde var der pludselig én ved vort bord, der spurgte, om vi havde læst spændingsbogen Da Vinci Mysteriet. Det var der fire, der havde - inklusive mig selv - og hurtigt var diskussionen i gang - ikke blot om forfatterens intelligente måde at skruer historien sammen på, men også om de nytestamentlige evangelier og lidt kirkehistorie. Jeg fandt mig pludselig i en situation, hvor jeg skulle forsvare Bibelens troværdighed...på grund af en fantasifuld krimi.

Den kontroversielle bestseller er nemlig en uskøn blanding af fiktion og fakta og kommer med nogle - i hvert fald for en kristen - hårrejsende påstande.

Historien tager sin begyndelse med et mord på museumsdirektøren på Louvre i Paris. En amerikansk symbolforsker på Harvard og en fransk kryptograf bliver sat på den opgave at tyde en kryptisk besked, som blev skrevet af direktøren lige før hans død - og de opdager, at han gemmer på en farlig og kontroversiel hemmelighed.

Som spændingsbog betragtet er der ikke noget i vejen med kvaliteten. Ikke nogen finlitterær klassiker selvfølgelig, men bogen er skruet rigtig godt sammen, og man har svært ved at lægge den fra sig, når man først er kommet i gang.

Historien inkluderer også en hemmelig europæisk loge - Priory af Sion og den katolske bevægelse Opus Dei. Det er rigtigt, at der i mange århundreder har eksisteret og stadig eksisterer hemmelige religiøse loger. Og Opus Dei er en nyere katolsk organisation af konservative katolikker, som støttes af pave Johannes Paul II.

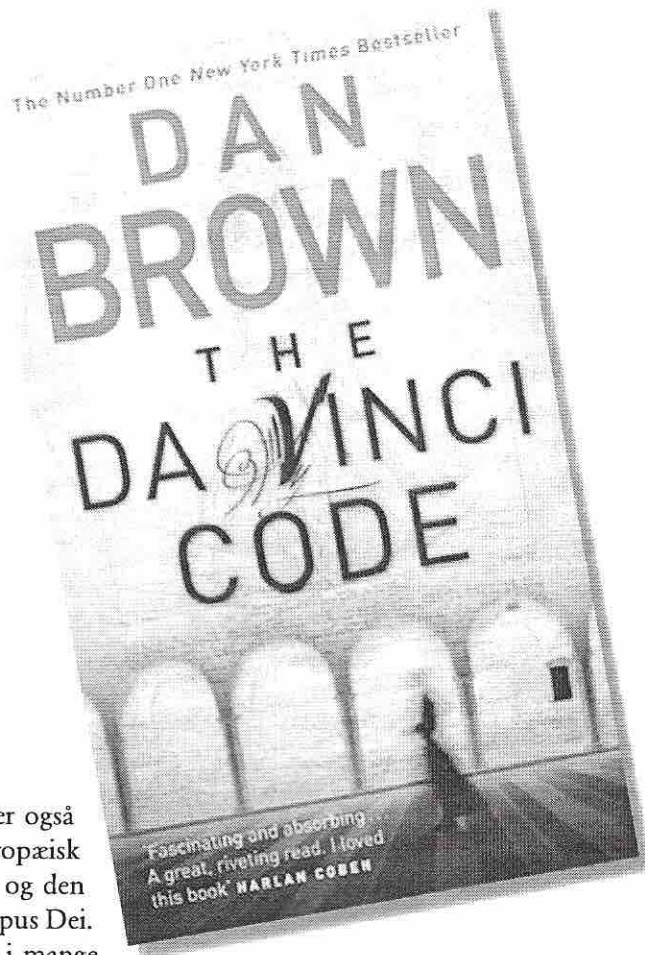
Konspirations-teorier

Til gengæld studser man som bibellæser over de "fakta", der præsenteres fra de første århundreder af kristendommens historie.

Ifølge Da Vinci Mysteriet kom Jesus ikke med nogle udsagn om, at han var guddommelig. I stedet var han gift med Maria Magdalene, og hun blev udpeget af Kristus som leder af hans kirke. Efter korsfæstelsen måtte Maria flygte fra Jerusalem af frygt for apostlen Peter, der var ophidset over, at Jesus havde valgt Maria som leder af hans disciple.

Ifølge Dan Brown kendte alle denne »sandhed« i de første århundreder, men det mandlige lederskab i kirken besluttede i stedet at beskrive Maria som en skøge, så hun skulle miste troværdighed.

Kirken valgte derefter de fire evangelier, som ifølge den amerikanske

forfatter nedtoner Jesu menneskelighed, og i stedet lagde de vægt på hans guddommelighed.

De andre evangelier og dokumenter, som fortalte den »rigtige sandhed« om Jesus, blev undertrykt af den katolske kirke.

Disse "sandfærdige" forfattere blev dømt som vranglærere, og deres skrifter blev forbudt, fordi de truede kirkens magtbase.

Jo, konspirationsteorier er der nok af i Da Vinci Mysteriet. Dan Brown har selv sagt, at han gennem research og studier er blevet overbevist om, at det passer. Derfor må vi tage stilling til en roman, som samtidig kommer med en påstået historisk sandhed, der går imod de fire evangelier i Bibelen.

Gnostisk tro

Dan Browns research til bogen bygger i høj grad på de gnostiske dokumenter, som blev fundet i Nag Hammadi i 1945. Før den tid havde vi primært kendskab til gnosticismen gennem kirkefædrenes bøger.

Med offentliggørelsen af de gnostiske skrifter, blandt andet Filips Evangelium

og Marias Evangelium kan vi nu selv læse, hvad de »kristne«, som kirkefædrene fordømte som vranglærere, skrev. (Marias Evangelium er dog ikke en del af Nag Hammadi-manuskripterne).

Disse skrifter beskriver på afgørende punkter et andet evangelium end det ortodokse, som kommer frem i Det Nye Testamente.

Gnosticisme har fået sit navn efter det græske begreb kundskab eller erkendelse (gnosis). Tilhængerne af gnosticisme lærte, at frelsen kom gennem »højere kundskab«, ikke gennem tro. Kun særligt indviede kunne komme i besiddelse af denne overlegne erkendelse. Læren byggede på mysticisme og underspillede vigtigheden af moralske dyder.

Gnosticismen havde også en dualistisk opfattelse af verden, hvor det materielle univers er ondt, mens det åndelige er godt - og der er ingen måde, hvorpå de to kan bringes sammen. Derfor afviste de også, at det var muligt, at Gud kunne blive menneske. Hvis materien var ond, hvordan kunne Gud så ikklæde sig et legeme?

Det er disse skrifter, siger Dan Brown og forsåvidt også nogle forskere i den akademiske verden, som præsenterer den originale kristne tro - ikke de nytestamentlige skrifter.

Lad os kikke lidt nærmere på de enkelte påstande:

1. I argumenterne for, at Jesus skulle være gift med Maria Magdalene siger en af personerne i romanen, at "Filips evangelium altid er et godt sted at begynde" (s. 252). I det står der, at "Kristus elskede hende (Maria Magdalene) højere end alle de andre disciple og plejede ofte at kysse hende på munden". Den konservative evangelikale professor Craig Blomberg skriver:

- Problemet er blot, at selv meget liberale lærde er enige om, at det er en senere gnostisk skriftsamling fra det 3. århundrede, så der er sandsynligvis meget lidt i det, som er historisk. Og evangeliet eksisterer kun på koptisk.

Desuden står der intet direkte om, at Jesus skulle være gift med Magdalene.

2. Desuden nævnes Maria Magdalenes evangelium, som fastslår, at Jesus elskede hende mere end de forskellige apostle. Dette stammer fra det 5. år-

hundrede - fragmenter af evangeliet er fundet fra det 3. århundrede, men disse kommer ikke med denne påstand.

3. Et sted hævdes det, at "mere end firs evangelier kom i betragtning til Det Nye Testamente" (s. 238). Blomberg skriver:

- Hvis man lægger alle de skrifter sammen, som på et eller andet tidspunkt er blevet kaldt et evangelium i de første fem århundreder efter Kristus, så drejer det sig om ca. 25. Og de fleste er små sammenskrivninger af esoteriske udsagn, der tilskrives Jesus og ikke fortællinger om hans liv. Halvdelen af disse er udelukkende kendt fra kirkefædrenes skrifter eller som små fragmenter, der er fundet, og der er meget lidt i dem, som er uortodokst. Andre er helt tydeligt gnostiske. Det eneste apokryfiske "evangelium", som et større antal lærde hæfter sig ved, er det koptiske Thomas-evangelium, en samling af 114 udsagn, som tilskrives Jesus - en tredjedel af dem findes også i Det Nye Testaments evangelier. Men der bliver slet ikke henvist til Thomas-evangeliet i Dan Browns roman.

4. Usand er også Dan Browns påstand om, at "Bibelen, som vi kender den i dag, blev sammensat af den hedenske, romerske kejser Konstantin den Store". Blomberg skriver:

- Selvom historikere diskuterer, hvor alvorlig Konstantins omvendelse til kristendommen var, så forblev han helt sikkert ikke en hedning. Og han havde intet at gøre med kanoniseringen af Det Nye Testamente...Det er rigtigt, at der var diskussioner fra det andet til det fjerde århundrede om syv af NT's bøger (Hebræerbrevet, Jakob, 2. Peters brev, Judas brev, 2. og 3. Johannesbrev og Johannes Åbenbaring), men der er ingen beviser for, at der var noget forslag om at udelukke nogen af de fire evangelier - eller at inkludere et andet evangelium.

- Desuden forvirrer Dan Brown begreberne ved at henvise til Dødehavsrullerne, som om de inkluderede evangelier, når de ikke indeholder kristne dokumenter, men kun jødiske og nogle få græske.

5. Desuden hævder romanen, at Jesus ikke blev anset for at være guddomme-

lig indtil det 4. århundrede. Dette har intet historisk grundlag og kan hurtigt tilbagevises ved et kikk i de fire evangeliers påstande om Jesus som Guds søn. Debatten om Jesu guddommelighed var ivrig helt fra starten.

Påstanden om, at de fire evangelier i Det Nye Testamente underspiller de menneskelige træk ved Jesus er også forkert. De lægger i stedet vægt på, at han var fuldt og helt menneske ligesom os. Han blev træt, han græd, han blev fristet, han led osv.

6. Den mest groteske påstand er den ide, at logen Priory of Sion har bevaret "tusinder af gamle dokumenter som videnskabeligt bevis på, at Det Nye Testamente er et falsk vidnesbyrd".

- Sådanne dokumenter eksisterer ikke. Det er en del af Dan Browns fiktion. De apokryfe og efter-Ny Testamentlige materiale, som eksisterer, er blevet nøje gransket af bibelske lærde og er tilgængeligt i engelsk (og dansk) oversættelse. Ingenting i dem underminerer Det Nye Testamente.

Debatten fortsætter

Det synes måske lidt overdrevet at bruge så megen spaltepads på fantasifulde postulater i en spændingsroman, men mange mennesker læser bøgerne ret ukritisk, og som kristen læser kan man også hurtigt komme i tvivl om, hvad der er fakta og hvad der kun er opstået i den amerikanske forfatters eget hovede.

Desuden vil debatten sikkert blive holdt i kog et stykke tid endnu - bogen bliver nemlig lige nu filmatiseret af instruktøren Ron Howard og Tom Hanks har hovedrollen.

Mere om Da Vinci Mysteriet:

Craig Blombergs anmeldelse af bogen i Denver Journal er kort og præcis.

»The Truth Behind The Da Vinci Code« af Richard Abanes. Meget god og kort indføring, som tilbageviser et væld af forkerte fakta i Dan Browns bog.

»Breaking The Da Vinci Code« af Darrell L. Bock.. Bogen går mere i dybden med de teologiske ideer som for eksempel gnosticisme, men der er ikke så mange forskellige fakta, som i Richard Abanes' bog.

Derfor beder vi

“Også Set fik en søn; ham kaldte han Enosh. Dengang begyndte man at påkalde Herrens navn” (1 Mos 4:26).

Det er spændende dette med, at “de begyndte at påkalde Herrens navn”. Det kan ikke betyde, at før Sets og Enoshs tid havde mennesker intet forhold til Gud Herren.

Det har vi allerede læst, at Adam og Eva, og Kain og Abel havde. Der bør også i høj grad stilles spørgsmålstejn ved, om ordene i 2 Mos 6:3 (se også 2 Mos 3:13 ff.) skal forstås sådan, at før mødet mellem Gud og Moses ved den brændende busk, havde mennesker aldrig hørt om navnet Jahve.

Uden tvivl lægger Gud helt nye sider af sit navn frem for Moses, men det betyder næppe, at navnet Jahve hidtil havde været ukendt.

Herren er “hebræernes Gud”, men han er det, som Gud den Almægtige, himlens og jordens skaber, alle menneskers Gud. Han er ifølge Skriftens vidnesbyrd og udsagn aldrig en lokal stammegud begrænset til sit folk og sit sted.

Han er Herren, den evige og uforanderlige, han, “som var, som er, og som kommer”, som intet og ingen har magt over, som er fuldstændig fri og uafhængig; han er åbenbarings Gud, men frelseshistoriens indhold bestemmes alene af ham selv.

Det er den Gud, vi forholder os til, og det er den Gud, vi beder til. Vi kender ham bedre end Set og Enosh gjorde, det skyldes ikke os selv, men udelukkende, at han siden har vist os så meget mere af sig selv. Først og sidst ved, at han har sendt sin Søn den enbårne til os, at Jesus er blevet Faderens “tolk”, og vi på hans ansigt ser Guds herlighed.

Blive kaldt ved navn

Der er meget her om navne og om “at kalde”. At få navn og blive kaldt ved navn er noget, som betyder en hel del i Den hellige Skrift. Der er både ønsker og velsignelse knyttet til navngivningen, der er både samhørighed med fædrene, slægten og folket i navnet, men også

noget hemmelighedsfuldt og privat.

Navnet er ikke offentlig ejendom. Skriften lægger vægt på familie, slægt, stamme, folk; det er en væsentlig del af den enkeltes identitet, men den enkelte har også en plads for sig selv med sin egen individuelle betydning, ikke mindst i forholdet til Gud.

“Enosh” betyder ligesom Adam “menneske” og bruges på hebraisk ikke kun som egennavn, men også som fællesnavn, nogen gange side om side (se f.eks. 4 Mos 16:29; Sl 144:3-4; Sl 73:5; Es 13:12); nogen gange understreger det menneskets forgængelighed, udsathed og skrøbelighed som f.eks. i Sl 103:15-16 og Job 7:1 ff.

Om teksten her spiller på det forhold, er vel tvivlsomt, men det er et godt udgangspunkt for bøn og det at bede, at vi beder, fordi vi behøver Gud og trænger til Gud.

Vi beder, fordi vi erkender vor afhængighed af Gud. Vi erkender vor skabthed, at vort ophav er hos Gud, at Gud, som den, der har skabt os, både kender os og opretholder os. Det betyder i praksis, at han fortsætter sin skabergerning med os, så vi formes efter hans hensigt og vilje. Vi erkender også, at vi behøver visdom og indsigt fra ham, og at vi skylder ham respekt og taknemmelighed.

Lukas indleder fortællingen af Jesu lignelse om enken og den uretfærdige dommer med en bemærkning om, at Jesus fortalte denne lignelse for, at “de altid skulle bede og ikke blive trætte” (Luk 18:1 ff.).

Bøn opfattes af Jesus som noget, mennesket er afhængig af, som vi er afhængige af, at vi trækker vejret. Bøn er altså ikke et tilvalg for Jesus, men en livsnødvendighed, som han selv praktiserede, også når omstændighederne

og opgaverne pressede sådan på, at der nærmest ikke blev tid til at bede.

Behov for noget større

“Man begyndte”, siger vor tekst “at påkalde Herrens navn”. Alle mennesker var velkomne til det, og alle mennesker havde mulighed for det. Disse fortællinger udfolder sig i et universelt miljø.

Det gamle Testaments tidlige historie indeholder beretninger om mennesker, også udenfor det hellige folks rammer, som kendte et eller andet til Gud.

Det var ikke en verden helt uden kundskab om Gud, selvom uvidenhed og sjæleformørkelse bliver mere og mere almindelig, kulminerende i Noahs dage og i verden efter Noah i Babelstårnet.

Mønstret at “Gud giver dem hen” bliver mere og mere almindeligt. Og dog siger Paulus i sine prædikener både i Lystra og i Athen, at Gud ikke har efterladt os uden vidnesbyrd og ikke er langt borte fra “en eneste af os” (ApG 14:11 ff og 17:22 ff.).

Bøn i sin enkleste form udspringer altid af en bevidsthed om, at vi ikke mestrer livet, og at vi har behov for noget større og noget uden for os selv at gå til.

Selv ateister kan ind imellem overraskes af, at de beder, at de råber eller sukker til Gud. Gud har lagt en erindring, en bevidsthed om sig selv i os, som ikke sådan er til at ryste af sig.

For mange ateister har det kostet kamp at aflægge gudstroen. Hvor der er bare den mindste gnist af gudsbevidsthed, er det også nærmest et instinkt at påkalde ham, nok ikke dagligt, men i farens og nødens stund.

Bøn gøres ofte i kristen tænkning og fromhedsliv til en præstation og en kraftanstrengelse. Om bøn nogensinde er det, vil vi vende tilbage til senere, men bøn i sin grundform er at påkalde Herrens navn og udspringer af en simpel overvejelse af, hvem han er, og hvem vi er.

Han er Skaberen, den evige Gud og livets suveræne Herre; vi er skabninger, skrøbelige, forgængelige, trængende. Vi behøver, at den uendeligt Større bøjer sig ned til os, hører vor kalden på ham, bjerger os af vor nød, velsigner og hjælper os. Derfor beder vi.

Louis Nielsen

Af Carsten Thomsen

Jeg tror næppe, der er nogen bog, jeg har følt mere trang til at skrive end denne. Men jeg har heller ikke frygtet mere for nogen. Det er så vanskeligt at tale og skrive om bøn, synes jeg.

Ole Hallesby

At bede. Det burde være så naturligt som at trække vejret, og så oplever mange kristne alligevel, hvor meget der forhindrer et fortroligt forhold til Gud. Spredte tanker, larm og uro, ingen tid til fordybelse, travle perioder, hvor det kun bliver til små pip på vej til et eller andet gøremål.

Ole Hallesby kender til alle disse vanskeligheder og kampe. Han kender også til de gode stunder, hvor vor ånd og Guds Ånd får lov at tale længe og inderligt med hinanden.

I den lille kristne klassiker fra 1931 leder han de kristne ind i lønkammeret og forklarer os om de ofte fortvivlede kampe og om den anfægtelse, vi alle kommer i, når bønslivet går i tusind stykker. Han samler splinterne op og beskriver bønslivets hjerteslag.

Talte mod nazismen

Den norske professor skrev i alt 67 bøger, men det er denne bog om bøn, som han er mest kendt for. Hallesby voksede op i et pietistisk lutheransk indremissionsk hjem i Norge, men drev væk fra troen i skoleårene.

Da han var 23 år kom han til tro og blev en af Norges mest ivrige forkyndere og kristne skribenter, og han oplevede flere vækkelser. Under Anden Verdenskrig var han en af de kirkeledere, som udtalte sig skarpest imod nazismen og den tyske besættelse, og han blev sat i fængsel i to år.

Vægten i bogen ligger ikke i de teologiske problemer omkring bøn. Det kan siges at være bogens svaghed, eller rettere begrænsning.

Ind imellem studser man over hans formuleringer og definitioner og kunne ønske en bedre argumentation ud fra Skriften - i stedet er det en dybt

personlig bog, hvor Hallesby henvender sig til den enkelte. Ofte under læsningen standser man op og udbryder, "Ja, sådan har jeg tænkt, sådan har jeg også oplevet det, sådan har min bøn også været".

Hallesby starter med at citere fra Johannes' Åbenbaring: "Se, jeg står ved døren og banker på; hører nogen mig og åbner døren, vil jeg gå ind til ham og holde måltid med ham og han med mig".

Dette er nøglen til bøn, siger Hallesby. At bede er at lukke Jesus ind. Det er Jesus, som bevæger os til at bede. Han banker.

Bøn er dette ganske simple at lukke Jesus ind til vor nød. Bøn er at give Jesus adgang til at bruge sin kraft på vor nød. Bøn er at give Jesus adgang til at forherlige sit navn på vor nød.

Hjælpeløshed og tro

Dernæst går han over til at forklare, at bøn er en bestemt hjerteindstilling til Gud, og her nævner han to ting. Hjælpeløshed og tro.

Lad ikke din hjælpeløshed drive dig til fortvivelse. Og lad den frem for alt ikke hindre dig i at bede. Thi den er bønnens egentlige hemmelighed og drivende kraft....Det er alene igennem hjælpeløsheden, at vi lukker os op, så at Jesus kan gå ind til vor nød med al sin nådegave....bønnen består i at fortælle Gud dagen lang, hvor det er, vi føler os hjælpeløse...Vi lukker op og giver Gud adgang til at bruge sine undergående kræfter på vor hjælpeløshed.

Den anden side af sindelaget er tro. "Han skal bede i tro, uden at tvivle" (Jak. 1:6).

Min tvivlende ven, din sag står ikke så dårligt, som du selv mener. Du har mere tro, end du aner. Du har tro nok til at bede, ja, tro nok til at blive bønøret. Troen er jo en mærkelig ting, som ofte gemmer sig bort, så vi hverken kan se eller finde den.

Troens art er at komme til Kristus. Dette er troens første og sidste og sik-

reste livstegn. Synderen har intet uden sin synd og sin nød. Og troen ytrer sig nu enkelt og ligetil deri, at synderen i stedet for at løbe fra Gud...nu går frem i lyset for Kristus med al sin synd og sin nød. Den synder, som gør dette, han tror.

Bønnens vanskeligheder

Hallesby fortæller også indgående om bønnens mange vanskeligheder og kampe. Det føles så anstrengende for mange at bede, og de giver op. Vi går rundt som "åndeligt udsultede", så vi ikke har kraft nok til at tjene Herren, fordi vi ikke beder.

Den norske forbeder forklarer om, hvordan vi bruger bønnen til at kommandere med Gud, hvordan vi glemmer at bede i Jesu navn, men i stedet beder i eget navn. Han beskriver andre problemer, som forholdet mellem bøn og lydighed, Satans angreb og kødet, som begærer imod Ånden, ubesvarede bønner, faste og bøn.

Hallesby minder om, at Jesus har magt også over vore ustyrlige tanker.

Der står et dybt og dejligt ord om dette i Fil. 4:7: "Så skal Guds fred, som overgår al forstand, bevare jeres hjerter og jeres tanker i Kristus Jesus."

Ja, det er den eneste måde, hvorpå vort adspredte sind og vore uregerlige tanker bliver samlet og bevaret, at de

samles i Kristus Jesus. Det vil sige, at Kristus griber, fanger, fængsler og samler al vor interesse. Da bliver bedestunden et virkeligt møde med Gud. Ligesom radierne i en cirkel går mod centrum, således går nu alle tanker ind til Gud.

Det vigtigste arbejde

Grundlæggende, siger Hallesby, kan bønnens arbejde ikke erstattes af noget andet arbejde i Guds rige.

Dette arbejde er det vigtigste, fordi det er forudsætningen for alt andet arbejde, vi skal udføre i Guds rige: prædike, sjælesorg, møder, foreninger, bestyrelser, organisation og pengeindsamling.

Hvis ikke bønnens arbejde går forud for og ledsager det øvrige arbejde, så bliver dette intet andet end menneskeværk, udført med mere eller mindre dygtighed og mere eller mindre slid og møje, som gør både os selv og de andre trætte.

“Fra Bønnens Verden” er en bog for alle. Jeg læste den selv som ung, da jeg en sommer skulle ud med Operation Mobilisering.

OM havde klogeligt taget den med på listen over bøger, som man skulle læse, før man tog til deres konference og senere på team. Siden har jeg læst den tre gange mere.

Og det er nok ikke sidste gang, at jeg dykker ned i denne lille klassiker.

Oh Happy Day

Af Carsten Thomsen

Gospel er de seneste år blevet meget populært herhjemme. Totalt kirkefremmede møder op for at synge med på “Oh Happy Day” uden selv at tænke nærmere over, hvilken dag det mon er - den dag, da “Jesus washed my sins away”.

Sammenstødet mellem sort gospel og blege salmer bliver udgangspunktet for Helle Joofs film. Vi introduceres i starten for det halvkiksede lille landsby-kirkekor, der hellere vil synge Anne Linnet-sange end “Op al den ting, som Gud har gjort”.

Hovedpersonen Hannahs sangstemme er stivnet, og det er hendes ægteskab også. Hun har mistet livsgnist. Men hjælpen er på vej i form af en sort gospelkorleder/præst, der kommer til byen på et lidt ufrivilligt ophold og bliver leder af den skæve samling af skæbner.

Komikken fungerer perfekt i begyndelsen af filmen, hvor engelsk med stærk dansk accent er hovedingrediensen. Især Ditte Gråbøl er fantastisk, som den totalt hæmningsløse Grethe, der er fyldt med rytmer men blottet for situationsfornemmelse.

Der er flere gode scener, hvor præsten Moses Jackson skal lære de teologisk

uvidende danskere om, hvad gospel egentlig handler om. Han starter med på den ligefremme amerikanske måde at spørge dem om, de tror på Jesus, hvortil et af de religions-blufærdige kormedlemmer hurtigt udbryder: “Det har du ikke lov til at spørge om”.

Det stopper ham dog ikke. Han får endda fortalt dem om, at teksterne handler om Guds kærlighed igennem det, Jesus har gjort for os, og at det er vigtigt at lukke op for denne kærlighed.

Musikken svinger utroligt godt i filmen, og der er helt rørende scener, hvor vi ser de tilfroskede hjerter blive tøet op af de svingende rytmer. Især hos Hannah (spillet af Lotte Andersen).

Sørgeligt stilskifte

Derfor er det også så ærgerligt og uforståeligt, at handlingen pludselig går over i mol, hvor utroskab bliver omdrejningspunktet i sidste halvdel af filmen.

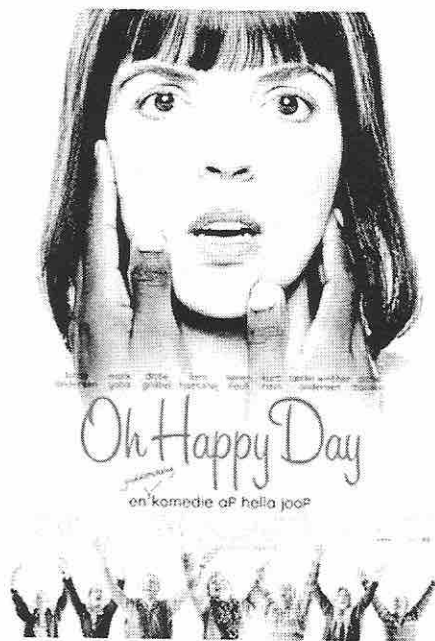
De komiske bifigurer fremstår nu lidt malplacerede i det trekantdrama, der udvikler sig.

Den sorte præsts fine “prædiken” bliver misbrugt. I en af scenerne blandes Guds hellige kærlighed nærmest blasfemisk sammen med den menneskelige

elskov. På kirkegulvet.

Det virker ikke som om, at Hella Joof tror på filmens præmis. Havde hun samlet sine kræfter om at fortælle den opløftende historie om, hvordan budskabet i gospelsangene havde varmet ånd og sjæl midt i vinterkulden, så havde filmen stået meget stærkere.

Der er desværre ikke meget “Happy Day” over slutningen, selvom koret ellers synger godt til.

Gerrighed

I vores artikelserie om De Syv Dødssynder er vi nået til den nærige, gnieren. Den gerrige.

Af Louis Nielsen

Ordet "gerrighed" forekommer, så vidt jeg kan se, ikke i Skriften. Men vi kan finde flere eksempler i Skriften på den handling, som gerrighed er udtryk for. Andre ord for gerrighed er "påholdende", "nærig", "karrig", "smålig", "gnier", "fedthas".

Den engelske forfatter Charles Dickens parodierer i flere af sine noveller gnieren, ikke mindst i hans herlige "Et juleeventyr", som handler om den forfærdelige og naragtige gnier, Mr. Scrooge, som imidlertid en julenat gennemgår en forvandling, som nærmest må kaldes "en omvendelse".

Nabal

I Det gamle Testamente har vi fortællingen om Nabal, som skildres som en "hård og ond" mand (1 Sam 25). David opholder sig sammen med en skare af andre fredløse mænd i Parans ørken,

hvor de ikke alene afholder sig fra at overfalde Nabals hyrder, men også beskytter dem mod andre røvere.

Da fåreklipningdagen indfinder sig, regner David det nærmest som en selvfølge, at de vil blive belønnet for de tjenester, de på eget initiativ har ydet Nabal.

Men nej, Nabal giver dem i overensstemmelse med sin natur et beskidt svar: "Hvem er David? Hvem er Isajs søn? Nu om dage er der så mange trælle, der rømmer fra deres herre. Skulle jeg tage mit brød og vand og mit kvæg, som jeg har slagtet til mine fåreklippere, og give det til nogle, som jeg ikke ved hvor de er fra?" (vers 10 og 11).

Nabal - hvis navn betyder "Dårskab" eller "Uslingen" - udstiller alt hvad den gerrige er af væsen og disposition. Eftersom han i sin egen forståelse kun har sig selv at takke for sin rigdom, er barmhjertighed mod den fattige og mindre heldigt stillede ukendte begreber i hans tilværelse.

Hjælper den svage

Han har simpelthen ret til rigdommen og heldet, og det giver ham ret til at være brutal i sin behandling af andre mennesker. Han er helt anderledes sindet end gudfrygtige mænd, vi kender fra Ordsprogene, Job og Salmerne.

Om den messianske konge i Sl 72 hedder det "Han redder den fattige, der råber om hjælp, og den nødstedte, som ingen hjælper. Han forbarmer sig over svage og fattige, han redder de fattiges liv; fra undertrykkelse og vold udfrier han dem, deres blod er dyrebart i hans øjne" (vers 12-14). Se også Ordsp. 14:21 og 19:17, 31:8-9.

Gerrighed er så forfærdelig en synd, ikke kun fordi man puger rigdom sammen, men fordi man glemmer Gud, gør sig selv til verdens centrum og afskærer andre uden at føle sig ansvarlig for deres nød.

Sådan er Nabal på en så tykhudet måde, at alle i hans omgivelser ved, at det er aldeles nyttesløst at sige noget til ham. Og sådan er den rige mand i Jesu lignelse om Lazarus (Luk 16:19-31).

Jesus fortæller ikke den lignelse for at løfte sløret for det hinsides. Lukas' regi bemærkning (16:14) giver os en nøgle til at forstå lignelsen: "Alt det hørte de pengeglade farisæere, og de gjorde nar

I middelalderkirken
er de syv dødssynder:

Stolthed
gerrighed
misundelse
umådehold
ukyskhed
dorskhed
vrede

DE SYV DØDSSYNDER 6

Gerrighed

ad ham”.

Meget forenklet handler den om det samme som lignelsen om farisæeren og tolderen, nemlig om Guds nådes fravær og nærvær i de to personer. Farisæernes pengeglæde hænger sammen med deres tilgang til Gud og religionen, men også til tilværelsen selv og dens mennesker. De formår at beherske deres lidenskaber og vælge fornuftens og dydens smalle vej, men de er selv forfatterne og hoved-aktørerne i dette drama, ikke Gud.

Præcis derfor er de hyklere, de lykønsker sig selv for deres retfærdighed og lovpriser sig selv for deres rigdom. Som en fast bestanddel af dramaet giver de naturligvis også almisser og betaler tempelskatten, men ingen af deres handlinger har sin rod i en værdsættelse af Guds nåde. De har “ikke Guds kærlighed i sig”.

Derfor kan Lazarus ligge med alle sine sår uden for den rige mands port, uden at denne føler sig foranlediget til at vise ham barmhjertighed. Lazarus er ham uvedkommende; han kunne lige så godt have været ikke eksisterende.

I lignelsen retter Jesus herefter fokus skarpt mod Gud og evigheden. Kan den rige mands religion og filosofi bestå for Guds lys, kan den bære ind i Abrahams skød og fred og fryd i Himlen?

Før vi overhovedet når til lignelsen om den rige mand og Lazarus, står det allerede klart, at vejen til Himlen kun kan åbnes af Guds nåde. Ud over Lazarus’ sår, sult og hjemløshed fortæller lignelsen os kun én ting om ham, nemlig hans navn, som betyder noget i retning af, at “Herren er min hjælper”.

Dette synes at være den ene afgørende ting om Lazarus, at han trængte til Gud og at Guds nåde var til stede i hans liv. I hans liv var der ikke plads til illusioner om egen godhed og selvretfærdighed. Han trængte bare til Gud.

Hele den groteske scene Jakob, Jesu broder, ruller op i begyndelsen af Jakobs brev kapitel 2:1-13 sætter lignelsen i perspektiv. I vers 14-17. stiller han så sit provokerende spørgsmål:

“Hvad nytter det, mine brødre, hvis et menneske siger, han har tro, men ikke har gerninger? Kan den tro måske frelse ham? Hvis en broder eller søster ikke har tøj at tage på og mangler det daglige brød, og en af jer så siger til dem: “Gå bort med fred, sørg for at klæde jer varmt og spise godt” (vi kan næsten høre

**Gerrighed er så
forfærdelig en synd,
ikke kun fordi man
puger rigdom sammen,
men fordi man glemmer
Gud, gør sig selv til
verdens centrum
og afskærer andre
uden at føle sig
ansvarlig for deres nød.**

den rige mand sige det til Lazarus!), men ikke giver dem, hvad legemet har brug for, hvad nytter det så? Sådan er det også med troen: i sig selv, uden gerninger, er den død”.

Johannes er om muligt endnu mere skarp og ligefrem: “Derpå kender vi kærligheden: at han satte sit liv til for os; så skylder også vi at sætte livet til for brødrene. Den, der har jordisk gods og ser sin broder lide nød, men lukker sit hjerte for ham - hvorledes kan Guds kærlighed blive i ham?” (1 Joh 3:16-17).

Nogle vil nok føle, at vi er kommet langt væk fra emnet. Men problemet er, at få af os føler os gerrige, og at vi opfatter “dødssynd” som særligt forfærdelige synder, som særligt forfærdelige mennesker begår, mens hovedparten af os slipper fri. Og så er sandheden, at vi alle, som de faldne syndere vi er, har en rem af huden.

I Bibelen læser vi om en rundhåndet Gud, som giver storsindet og rigeligt og ikke karrigt, om en Gud, som er “nådig og tilgivende og som oplader sin hånd og mætter sin skabning med alt godt:

“Herren, Herren er en barmhjertig og nådig Gud, sen til vrede og rig på på troskab og sandhed” (2 Mos 34:6).

“Alle har det håb til dig, at du giver dem føde i rette tid; du giver dem, og de samler op, du åbner din hånd, og de mættes med gode gaver” (Sl 104:

27-28).

“Men i sin rige barmhjertighed og på grund af den store kærlighed, som han elskede os med, gjorde Gud os, der var døde i vore overtrædelser, levende med Kristus - af nåde er I frelst - og han oprejste os sammen med ham og satte os med ham i himlen, i Kristus Jesus, for i de kommende tidsaldre at vise sin overstrømmende rige nåde og sin godhed mod os i Kristus Jesus” (Ef 2: 4-8).

Den evigt givende Gud opretholder og beriger ikke alene livet, men øser først og fremmest ud over os af sine uendeligt fyldte forrådskamre af rigdom på herlighed i Kristus.

For dér hos Gud troner han højt ophøjet, “vor Frelser og vor Gud, vel-signelserne trindt om land, rundhåndet sår han ud”. Hvordan kan vi dog være gerrige med sådan en Gud? Det ligesom rimer ikke. En synd som smålighed og tilbageholdenhed med at give og at vise kærlighed benægter, at Gud er den Gud, han selv siger han er.

Nabal og den rige mand i lignelsen ville sandsynligvis have bekendt det som Israels tro, men ved deres foragt for henholdsvis David og Lazarus benægtede de, at der var nogen som helst virkelighed bag de smukke, poetiske ord.

Det er det, “dødssynderne” gør ved os. Og så behøver vi ikke lede så forfærdeligt langt som til Nabal, den rige mand eller til Mr.Scrooge; så kan vi bare se på os selv.

Jesus var storsindet

“Giv”, sagde Jesus til sine disciple, “den der beder dig; og vend ikke ryggen til den, der vil låne af dig” (Matt 5:42). Han sagde også: “Når du indbyder til frokost eller middag, så undlad at indbyde dine venner, dine brødre, dine slægtninge eller dine rige naboer, for at de ikke skal indbyde dig igen og gøre gengæld. Nej, når du vil holde en fest, så indbyd fattige, vanføre, lamme og blinde.

Da skal du være salig, for de har ikke noget at give dig til gengæld. Men det vil blive gengældt dig ved de retfærdiges opstandelse” (Luk 14:12-14). Er det ikke lige netop det, Gud har gjort? (se Matt 22:8-14).

Forbrugersamfund

Ordene "gerrighed" og "en gnier" er antikverede - der hænger en lugt af fugt, støvet indeklemthed, fedtede briller og lurvet tøj omkring dem, og derfor synes de os mere latterlige end skræmmende.

Nutidens gnier vil som regel ikke spare noget på sig selv - selvom vi endnu lejlighedsvis kan støde på et par af slagsen, der lever og klæder sig kummerligt, samtidigt med at de har millioner i banken eller jeg ved ikke hvor mange tusindekronesedler syet ind i madrassen. Nej i dag er det blevet en del af kulturen at ofre meget på sig selv, men at give så meget mindre til andre - nærmest klatskillinger bliver det engang imellem til og da nærmest for at afstive sit moralske image eller gøre lidt PR for sig selv.

Nutidens mennesker, herimellem ikke så få pensionister vil have nydelsen og selvdyrkelsen i højsædet. "Danskerne sætter kryds ved forbruget" lød i går en overskrift i Kristeligt Dagblad.

Teateroplevelser, koncerter, eksotiske rejser, sportsbegivenheder, golf, dyr mad og dyr vin vil der ikke blive sparet på. Grundtvigs ideal med, at "få har for meget og færre for lidt", synes nærmest at blive vendt på hovedet.

De fleste vil synes, at den fordeling af goderne er der ikke noget i vejen med; vi har da så rigeligt fortjent det, og vi er det selvfølgelig værd. Som kristne vil vi endda hævde, at det er Guds velsignelse, men spørgsmålet vil uundgåeligt være, om det også modtages som velsignelse: "Til hvad, Herre?"

For ufravigeligt er det så, at den kristne altid bør se på livet og alt, hvad det bringer med sig som gaver fra Gud, som Han stiller til vor rådighed for, at vi skal være husholdere for ham med det.

Det er så ikke vor opgave at dømme om, hvordan andre holder hus. Det må enhver afgøre mellem sig og Gud. Men gerrighedens synd lurker på os allesammen. Derfor er det godt at blive påmindet om, at Skriften siger noget til os om vort forhold til penge og rigdom og om vort kald og ansvar overfor samme.

At håndtere penge

"Penge kan blive en rod til alt ondt" (1 Tim 6:6-10), til fristelse, til overskridelse af grænser - personlige, etiske,

**I dag er det blevet en
del af kulturen at ofre
meget på sig selv, men at
give så meget mindre til
andre - nærmest klatskil-
linger bliver det til, og da
nærmest for at afstive sit
moraliske image eller gøre
lidt PR for sig selv.**

medmenneskelige - til magtmisbrug - til selvhævdelse, stolthed, stupiditet, manglende evne og vilje til at lade sig retlede, til opblæsthed og selvbedrag. "Lad ikke kærlighed til penge bestemme jeres adfærd", står der i Heb 13:5. Penge kan virkelig tage magten over os.

"Vi kom tomhændet ind i verden, og tomhændet skal vi gå ud af den", siger Paulus, og hvor har han dog ret i det. "Skaf jer venner ved hjælp af den uærlige mammon", råder Jesus os til, "for at de, når den slipper op, kan tage imod jer i de evige boliger" (Luk 16:9).

Under alle omstændigheder er det Guds vilje, at der skal være "ligevægt":

"Det er jo ikke, for at andre kan få det lettere og I få besvær, men for at der kan være ligevægt. For øjeblikket må jeres overflod afhjælpe de andres mangel, for at deres overflod til gengæld kan afhjælpe jeres mangel. Så bliver der ligevægt, som der står skrevet: "Den, der havde samlet meget, havde ikke for meget, og den, der havde samlet lidt, havde ikke for lidt" (2 Kor 8:13-15).

Det er en yderst konstruktiv tanke, Paulus her fremfører. Penge, der arbejder, og penge der er i bevægelse, til udligning, til afbødning af savn, til tak og pris, til ligevægt.

Vi kunne måske sige, at det er det evangeliske modstykke til både kapitalisme og kommunisme. I hvert

fald er det en effektiv bremse mod, at pengene puges sammen og gnierhånden krampagtigt holder dem fast. Og så er der tilmed et evighedsperspektiv i det:

"For husk, at den, der sår sparsomt, skal også høste sparsomt, og den, der sår rigeligt, skal også høste rigeligt. Men enhver skal give, som han har hjerte til - ikke vrangvilligt eller under pres, for Gud elsker en glad giver. Gud magter at give jer al nåde i rigt mål, så I altid i alle måder har nok af alt og endda overflod til at gøre godt - som der står skrevet: Han strøede ud, han gav til de fattige, hans retfærdighed består til evig tid. Og han, der forsyner sædemanden med udsæd og med brød til at spise, skal også forsyne jer rigeligt med udsæd, forøge det med mange fold og lade jeres retfærdighed bære rige frugter, så I får rigeligt af alt til al gavmildhed, og det en gavmildhed, som fører til taksigelse til Gud gennem os" (2 Kor 9:6-11).

"Så lad os da gøre godt mod alle, så længe det er tid, især mod vore trosfæller" (Gal 6:10).

Lyt også til disse storslåede ord af Jesus:

"Men til jer, som hører mig, siger jeg: Elsk jeres fjender, gør godt mod dem, der hader jer. Velsign dem, der forbander jer, bed for dem, der mishandler jer. Slår nogen dig på den ene kind, så vend også den anden til. Tager nogen din kappe, så lad ham tage kjortelen med. Giv enhver, som beder dig, og tager nogen, hvad der er dit, så kræv det ikke tilbage. Som I vil, at mennesker skal gøre mod jer, sådan skal I gøre mod dem. Hvis I kun elsker dem, der elsker jer, hvad tak fortjener I for det? Sådan gør jo også syndere. Og hvis I kun låner ud til dem, som I håber at få lånet tilbage fra, hvad tak fortjener I for det? Også syndere låner ud til syndere for at få lige så meget igen. Men elsk jeres fjender, gør godt og lån ud uden at håbe på at få noget igen. Så bliver jeres løn stor, og I bliver den Højestes børn, for han er god mod de utaknemmelige og onde. Vær barmhjertige, som jeres fader er barmhjertig. Døm ikke, så skal I ikke selv dømmes, fordøm ikke, så skal I ikke fordømmes. Tilgiv, så skal I få tilgivelse. Giv, så skal der gives jer. Et godt, presset, rystet mål skal man give jer i favnen. For det mål, I måler med, skal I selv få tilmålt med" (Luk 6:27-38).

Af Carsten Thomsen

H. C. Andersens kristendom er ikke dogmatisk eller systematisk, men den ligger som en klangbund i alt, hvad han skriver. I sovjettiden skar man de passager væk, som var for åbenlyst kristne, men man kunne alligevel ikke ødelægge ham.

Olga Sedakovas, russisk forfatter

Der bliver skrevet og talt i store og varme vendinger om H. C. Andersen i år. Kendte ambassadører er udsendt for at udbrede budskabet om vor elskede eventyr-fortæller, og tv, aviser og andre medier følger trop i dette 200-år for den danske digters fødsel.

Og med rette. Hans eventyr og fabler er universelle og fortæller noget generelt sandt om menneskets styrker og svagheder, de spidder præcist forskellige mennesketyper, mange med et fabelagtigt vid og bid, nogle bevæger en til tårer, enkelte forkynnder vigtigheden i at indrette tilværelsen ud fra et evighedsperspektiv og i ydmyghed over for Gud.

Hvem kender ikke til en livsbekræftende "Her-kommer-jeg" Klods-Hans-type? Umiddelbar og med træske på. Hvem kan ikke udpege en tepotte-stolt-af-sin-lange-tud-type? Eller en grim ælling, som bliver til en svane. Eller en selvopofrende modertype, der vil give alt for at redde sit barn fra døden. Og hvem bevæges ikke af et barn med svovlstikker, som intet har i livet, men alt i evigheden?

H. C. Andersens eventyr kommer således vidt omkring, fra hans tidlige krostueagtige fortællinger til nogle op-højede eventyr, hvor mennesket bliver tiltalt på en stærk måde. Ikke alt falder lige i ens smag, men man må sige, at H. C. Andersen, på trods af at han i nogle tilfælde har "lånt" historierne, har skabt et unikt univers og sin egen stil. Hvad der måske ikke kommer så meget frem, nu når fødselaren skal hyldes, er hans kristne livssyn, som ofte bliver klemmt lidt inde mellem Lille-Claus og Store-Claus.

Den rumænske forfatter Monica Papazu peger i et interessant essay på,

H. C. Andersens eventyr er gennemsyret af hans kristne livsforståelse

hvordan han blev læst bag jerntæppet: "Vi hørte den ånd, han skrev i. Vi hørte hans forkyndelse, som trængte igennem på trods af censuren. For den lå over det hele.

Den imprægnerede værkernes væv og var fundamentet, orgelpunktet, under hans litterære bygningsværk. Den rejste sig klart og rent i de år, da kirker blev revet ned, og præster og troende forsvandt i Gulag."

H. C. Andersens eventyr er gennemsyret af hans kristne livsforståelse. Den var godt nok mere liberal end ortodoks, og man kan stille spørgsmålstegn ved, hvordan hans tro på Jesus som forsoneren og frelseren var. Mere synes Jesus for ham at være et forbillede, et moralsk pejlemærke, snarere end den, som opstod legemligt.

Men hans hjertes længsel var Gud, Himmelen og evigheden. Nok især den kosmiske Gud, som nådigt favner alle, der ydmyger sig under Ham.

At blive som børn

Jesu ord citeres i "Snedronningen" og er også centralt i andre eventyr: "Sandelig siger jeg jer: Hvis I ikke vender om og bliver som børn, kommer I slet ikke ind i Himmeriget. Den, der ydmyger sig og bliver som dette barn, er den største i Himmeriget" (Matt. 18: 3-4).

Det "uskyldige" barn, som H. C. Andersen ofte peger på, er afhængigt af Gud, det er den fattige, den hjælpeløse, den som ikke stoler på sig selv, men kun på Gud. Det er dem, som ser det nådige lys og modtages i evigheden.

Eventyret "På den yderste dag" er jo nærmest en prædiken eller en lignelse, hvor Dødsenglen fører "den Fromme" sjæl til Himmelen. Men der står om den fromme:

"Denne døende havde ikke barnets sind, han følte, han var mand; han gøs ikke, som synderen, han vidste, han var den rette troende".

Barnets sind ejede han ikke. Han stolede nu kun på sig selv og havde ikke brug for andre. Han var mere farisæer end fattig i ånden, uden syndserkendelse.

Selvopofrende kærlighed

Det er også forskellen på Gerda og Kay i "Snedronningen", som langt hen ad vejen er en kristen allegori, hvor både syndefald og forløsning indgår.

Allerførst læser vi om Trolddjevlen, som i et Babelstårns-agtigt forsøg prøver at flyve op til Gud med troldspejlet. Det magiske spejl havde den evne at gøre alt stort og godt, som spejlede sig deri, til småt og fælt.

Spejlet falder til jorden og splintres - en af de små splinter kommer i Kays øje og en i hans hjerte, og han begynder pludselig at ændre syn på tilværelsen. Gerda ser grim ud, roserne ser groteske ud, og Kays hjerte bliver langsomt til en klump is.

Syndefaldet har fordrejet Kay, der nu er forelsket i sig selv, han er blevet egoistisk og selvrådende. Da Kay bliver bortført af Snedronningen, så står der, at "han var ganske forskrækket, han ville læse sit Fadervor, men han kunne kun huske den store tabel". Menneske-

heden kan nemt spejle sig selv i Kay, med splinter i hjertet og lette ofre for ondskaben og selvtilstrækkeligheden.

Den midterste del af historien handler om Gerdas selvopofrende mission for at redde Kay. Hun følger den fortabte Kay ind i det kolde og døde rige. Hun husker sit Fadervor, og når hun beder det kommer der en hærske af engle til hendes hjælp. På sin rejse modstår hun flere gange det ondes angreb, og da Gerda endelig finder Kay fælder hun medlidens tårer:

som "optøede isklumpen og fortærede den lille spejlstump derinde; han så på hende, og hun sang salmen: "Roserne vokser i dale, der får vi barn Jesus i tale!" Da brast Kay i gråd; han græd så spejlkornet trillede ud af øjet, han kendte hende og jubede: "Gerda, søde lille Gerda! - Hvor har du dog været så længe? Og hvor har jeg været?"

Er det tilfældigt, at der står "kendte" i stedet for genkendte? Jeg ved det ikke, men teologisk ligger der en pointe her. At vi er kendt af Gud.

Det er svært ikke at tænke på Kristi gerning her. Hvordan hans frelsende gerning tilgiver synden og giver liv til døde. Hvordan den korsfæstede tårer optøer det kolde menneskehjerte. Hvordan angerens tårer bliver til frelse.

Men måske Hr. Andersen vil have os til primært at tænke på Gerdas selvopofrende kærlighed, som heler venskabet og forholdet mellem de to. Den uselviske kærlighed som overvin-der alt.

Evighedslængsel

Et andet tema, som dukker op i H. C. Andersens eventyr er længslen efter det hinsides, efter himmelen, evigheden, udødelighed, Gud. Det kommer tydeligt frem i "Den lille Havfrue".

Her er det havfruen, som længes efter den udødelighed, som menneskebørnene på landjorden har. Hendes længsels objekt er den smukke prins, der personificerer jordens herlighed, som hun i havets dyb er adskilt fra.

I Romerbrevet skriver Paulus om, at hele skabningen sukker under forgængeligheden og længes efter at blive herliggjort. Vi er skabt i Guds billede og vi er skabt med en længsel efter

ham, som desværre er blevet erstattet af forgængelige ting, der ikke bringer liv. Men ligesom havfruen drages af kirkeklokkens klang, så burde vi hige efter Gud - som Paulus, der glemte, hvad der lå bagude og strakte sig frem mod det, der lå forude.

Hvor er det tragisk, at den rationelle verden lever i en verden uden vinduer. Denne længsel efter en anden verden, efter noget, som denne materielle verden ikke kan tilfredsstille, det er ikke karakteristisk mere.

Vi bør ikke reducere havfruens længsel til et romantisk håb om "prinsen på den hvide hest". Dette element er

Døden er hos H. C. Andersen ind- gangsporten til et forklaret liv, til lys og glæde hos Gud.

med i historien, men det er bundet sammen med længslen efter en sjæl og udødeligheden. Noget som Disneys genfortælling for nogle år siden ikke fik med.

Prinsen svigter hende, han betragter hende som en pyntegenstand, men ikke nok til at gifte sig med hende.

Til sidst i historien står hun foran den sovende prins og har valget mellem at dræbe ham - og derved redde sit liv - eller selv dø. Hun sparer hans liv - men som hun opsluges af havet, så får hun et legeme og bliver ført op i luftens rige.

"Og den lille havfrue løftede sine klare arme op mod Guds sol, og for første gang følte hun tårer".

Vi hører et ekko af Jesu ord i Johannes Evangeliet: "Større kærlighed har ingen end den at sætte sit liv til for sine venner."

Livet efter døden

I flere eventyr bringer Andersen os meget tæt på døden. Han ønsker at minde os om denne dag - er vi rede til den? Står vi i et forhold til Gud? Som han skriver i "Den yderste Dag":

Den helligste dag her blandt alle livets dage er den, vi dør på; det er den yderste dag, den hellige store forvandlings dag. Har du rigtigt, alvorsfuldt tænkt over denne mægtige, visse, sidste time her paa Jorden?

I moderne litteratur og film er døden en meget jordnær upersonlig naturlov. Meningsløs, tilfældig og ofte uretfærdig. Men kun sjældent sættes den i forbindelse med livet efter døden eller med et personligt forhold til Gud.

Skulle en Riffbjerg fortælle historien om pigen med svovlstikkerne ville vi få en fortælling om en kold og grim verden, som ikke levede en lille fattig pige en chance. Men i Andersens univers får vi tillige glimt af en helt anden verden, når svovlet antændes. Døden er hos den danske fortæller her indgangsporten til et forklaret liv, til lys og glæde hos Gud.

Svovlstikkerne lyste med sådan en glans, at det var klarere end ved den lyse dag. Mormor havde aldrig før været så smuk, så stor; hun løftede den lille pige op på sin arm, og de fløj i glans og glæde, så højt, så højt; og der var ingen kulde, ingen hunger, ingen angst, - de var hos Gud!

Tilbage på denne side af døden læser vi, at den lille pige var død, frosset ihjel på den sidste aften i det gamle år - for så vidt er Andersen realist som Riffbjerg.

Jo, det er en grim verden og børn fryser ihjel på gadehjørnerne....men der slås også en anden tone an - hun var gået ind til nytårs glæde, og her tænker vi måske på bibelordet "Det gamle er forbi, se, noget nyt er blevet til" (2. Kor. 5:17).

Noget nyt bliver til under læsningen af H. C. Andersen. Hans eventyr, fabler og fantasier har helt klart en vision om en højere og anden virkelighed.

Edmund fristes

Kapitel 9 "I heksens hus"

"Og nu vil du naturligvis gerne have at vide, hvad der var sket med Edmund". Lewis er i løbende dialog med sine børnelæsere og tiltaler dem direkte med et "du; andre steder med det kollektive "I". Vi ville gerne i forvejen vide, hvad der var sket med Edmund, men nu vil vi det endnu mere.

Det, som er sket med Edmund, handler mest om hans dårlige samvittighed og om at give sig selv et alibi ved at opbygge et passende forsvar for sin handlen.

Lewis lader os følge ham så tæt, at vi ikke kan lade være med at spekulere på, om det repræsenterer noget selvoplevet. På den anden side repræsenterer Edmunds samvittighedskamp også noget meget alménmenneskeligt, som vi alle kan nikke genkendende til, når kampen mellem det onde og det gode foregår i os, ikke mindst vor holdning til Jesus Kristus:

"Omtalen af Aslan gav ham en gådefuld og uhyggelig fornemmelse, nøjagtig som den gav de andre en gådefuld og dejlig fornemmelse".

Lewis hæfter sig ved, at Edmund ikke havde nydt middagen i Bævernes hus, "fordi han hele tiden tænkte på fyldte

Af Louis Nielsen

chokolader, og der er intet, der kan ødelægge smagen af almindelig mad så meget som erindringen af dårlig magisk mad".

Edmund har smagt heksens fortryllede lokkemiddel, og nu kan han ikke tænke på andet end at komme til at smage det igen. I Bibelens fortælling er der også en forfører og menneskehjerter, som kun alt for villigt lader sig lokke af ham.

Det tragiske er, at vi dermed mister appetitten for den mad, Gud vil give os, den mad, som er hans ord.

Fortryllelsen - Bibelen kalder det "formørkelsen" - som nærmest har besat Edmunds tanke, gør også, at han ikke kan nyde de andres selskab. Han føler, at de andre giver ham en kold skulder. "Det gjorde de nu ikke", bryder Lewis forklarende ind, "men det bildte han sig ind".

Allerværst er det, at Edmunds åbenhed, dragethed og endda gryende sympati for Heksen fremkalder en fjendtlig holdning

hos ham over for Aslan, en frygtsom mistænksomhed, og en relativisering og nedgøring af Aslan, og den tendens og udvikling forstærkes i den dialog, der det i følgende pågår i Edmunds samvittighed.

Edmunds motiver

I begyndelsen forsøger Edmund sig med en relativisering i holdningen til både Heksen og Aslan. Heksen var nok ikke så slem, som nogle sagde, at hun var; omvendt var Aslan nok heller ikke så god.

Lewis forsøger at udrede Edmunds motiver. Han er kommet i et misforhold til sine søskende, ikke mindst til sin storebror Peter, som han føler sig ydmyget af, og det ønsker han brændende at hævne. Men han kan ikke overskue konsekvenserne af sit had.

Han vil forråde dem til Heksen, og han venter, at hun vil give ham en positiv særbehandling, og være knap så venlig mod dem - og det vil de kun have godt af - men han ønsker ikke død og ulykke over dem.

Der er bare det forfærdelige ved det, at mørkets kræfter er onde og altid stærkere end os, og at det altid ender med, at de overtager styringen.

Edmund ræsonnerer, at alle de rygter,

N A R N I A

Løven, heksen og
garderobeskabet - 2. del

han har hørt om Heksen, er udtænkt af hendes fjender, men hun er næppe så slem, som rygterne vil lade vide. Men han tager grundigt fejl. Godhed og ondskab og løgn og sandhed er ikke relative størrelser.

Heksen er ikke henholdsvis god og ond, men kun ond; Aslan er ikke god og ond på samme tid, men altid og uforanderlig god.

Alt er ikke relativt, som mange moderne vil hævde; Heksen og Løven repræsenterer absolutte værdier, Heksen mørkets verden, Løven lysets rige. Edmund argumenterer på forstandens plan, men intellektet lader sig ofte forføre. Inderst inde i sin samvittighed vidste Edmund også, at "Den hvide Heks var ond og grusom".

Edmund drømmer om sig selv som konge af Narnia og tænker på, at når han bliver konge, vil han sørge for, at Narnia får nogen bedre veje, og om det palads, han vil bygge til sig selv, hvor mange biler han vil have, og hvordan hans private biograf skal indrettes.

Måske kan vi medgive ham, at endnu har han en smule altruisme i behold, men han tænker dog langt mere på sig selv, og når det gælder Peter, er det diaboliske ved at overtage ham. Turen gennem snemasserne er ikke behagelig, og han bliver mere og mere kold, og jo mere han føler ubehaget herved, jo mere hader han Peter.

Og nu får han øje på en bygning, som må være Den hvide Heks's hus. Det tager sig i månelysets skær troldmandsagtigt ud. "Edmund begyndte at blive bange for huset".

Bemærkningen afspejler hans indre kamp, og at man af en ond magt som Den hvide Heks aldrig kan forvente sig noget godt, også selv om hun en gang "har været utrolig venlig".

Nok kan man prøve på at overbevise sig selv om, at man skal holde med den eller det, der har magten i verden, men fred har man ikke, for ondska-ben har kun brug for en, så længe det tjener dens interesser; i samme øjeblik det ikke længere er tilfældet, vender den det onde mod en selv. Derfor bliver Edmund bange for Heksens hus og nærmer sig det med bange anelser.

For sent at vende om

"Men det var for sent at tænke på at

At bryde med det onde forudsætter, at Gud viser os nåde og er os barmhjertig. Det forudsætter også moralsk styrke og moralsk mod.

vende om nu". Med sin dobbelttydighed er det en bemærkning, som mangfoldigt øger dramaet. Vi bilder os nemlig altid ind, at vi har vor frihed i behold og altid kan bryde med det onde. Men Bibelen vidner om, at det ikke er sandt.

Virkelig at bryde med det onde forudsætter, at Gud viser os nåde og er os barmhjertig, og det forudsætter også moralsk styrke og moralsk mod, og det er just det, vi ikke har, når vi giver os det onde i vold.

Judas er et godt eksempel på det. Selvom Jesus ved det sidste måltid virkelig rakte sin hånd ud mod Judas, var det for sent for Judas at vende om. Han havde truffet sit valg, og djævelen havde overtaget Judas' vilje. Efterfølgende fortrød Judas, men valgte i stedet for at søge omvendelse og tilgivelse at tilintetgøre sig selv.

Det er virkelig lykkedes Lewis med en enkelt prægnant sætning at forøge dramaet og sætte fokus på en alvorlig ting ved at stå i afgørelsens og valgets time.

Foragt for Aslan

En løve i Heksens gård er ved at tage livet af Edmund; så forskrækket bliver han ved at se den. Efter ikke at have turdet røre sig en rum tid, vover han at gå hen til løven, og da han rører ved den, opdager han, at "den var en iskold sten".

Hans lettelse er stor, for fejlagtigt tror han, at

"det er den store løve Aslan, som er

fanget og forvandlet til sten. Så nu kan de godt holde op med at gøre sig så mange høje tanker om ham. Ha! Hvem er bange for Aslan?" "Sådan stod han og hoverede over stenløven, og et øjeblik efter gjorde han noget meget dumt og barnligt. Han tog en blyantstump op af lommen og tegnede et overskæg over løvens mund og bagefter et par briller omkring dens øjne. Så sagde han: "Ja! Dumme gamle Aslan! Hvordan er det så at være blevet forvandlet til sten? Du troede nok selv, at du var pokkers fornem, hva'?"

Men på trods af blyantstregerne virkede det store stendyr's hoved stadig så frygtindgydende og bedrøvet og ædelt, som det stod og stirrede i månens skær, at Edmund faktisk ikke rigtig kunne more sig over at stå at håne det. Han vendte sig om og begyndte at gå over gårdspladsen".

Stenløven er (naturligvis) ikke Aslan, men Edmund projicerer alle sine tanker om Aslan over på stenløven. Der er både frygt og foragt, triumf og beklemtthed, hån og ærefrygt i de følelser, løven kalder frem i Edmunds sind, men også en overvældende følelse af at stå over for en, som er hans overmand, så hellig, så ren, så majestætisk, som ikke er det på en kynisk måde, men fuld af bedrøvelse.

Selv efter dette fortsætter Edmund sin vej ind i Heksens gård. Gudske-lov for Edmund - og gudske-lov for os - er der en, hvis kærlighed til ham både overtrumfer Heksens vilje med ham og hans egen vilje, og til sidst køber ham fri. Men den historie må vi vente på.

Forskrækkelse oven i forskrækkelse venter vor ven. Gården var fuld af stenstøtter af alle hånde skabninger, som engang havde været levende væsener.

På trappen til slottet lå en stor ulv, som Edmund fejlagtigt tror også er en stenstøtte, men til sin forfærdelse opdager er en skinbarlig levende ulv "med strittende børster hele vejen op ad ryggen", og som "åbnede en stor, rød flab og sagde med knurrende røst". Det var Maugrim, chefen for Heksens Hemmelige Politi: "Kom ind! Kom ind, du dronningens lykkelige - eller måske knap så lykkelige - yndling."

Igen står vi med en tvetydighed. På en måde er Maugrim kåd og venlig, indbydende og høflig, men hans ord er truende og afgjort sarkastiske. For hvem kan være lykkelig ved at være Dronningens yndling? At man ikke kan,

skal Edmund straks komme til at sande. For Dronningen smiler kun, når hun får og ser sin mulighed for at øve ondt. Men nu til noget helt andet og anderledes dejligt.

Kap. 10 - Fortryllelsen svækkes

Igen er vi tilbage i Bævernes hus, hvor vi forlod de tre andre børn for ikke så længe siden.

Hr.Bæver skynder på dem, ikke mindst på sin kone, for de "har ikke et øjeblik at spille". Men fru Bæver er ikke til sinds at lade panikken få overtag; tingene skal også i en krisesituation gå ordentligt for sig; et forråd af mad og beklædning skal man have med sig, selv under en flugt. Det er lige ved, at fru Bæver også vil have sin kære symaskine med sig.

Dialogen mellem hr.og fru Bæver er varm, og der er en dejlig, livgivende humor over hele skildringen, en humor båret oppe af fru Bævers tillid til Aslan og det håb, hans navn altid tænder.

I hendes optik kan man sagtens på en og samme tid sige: "Giv mig lige en fem-seks rene lommestørklæder fra skuffen dér. Alt håb er ikke ude - langt fra. Vi kan ikke nå frem før hende (Heksen), men vi kan holde os skjult og gå ad veje, hun ikke venter, og måske nå frem på den måde".

Jo, "Mutter" har styr på sit hus; tøjet er rent, og hun ved, hvor tingene er. Og selv om de andre skynder på hende, har hun stadig overskud til at være kærlig. Det er umuligt ikke at elske fru Bæver; hvor er livet meget lettere og tryggere, hvor hun og hendes lige findes. "Og milde kvinder, hvor har de magt".

På deres flugt kommer de til en slags hytte, som hr.Bæver kalder "et gammelt skjulested for bævere i betrængte tider, en stor hemmelighed". Her kunne de få et par timers søvn. Bæverne har indrettet sig på at kunne overleve i krisetider. Det er der megen visdom i, som vi ofte finder i skaberværket. Lewis vil måske også minde os om de åndelige skjulesteder, Gud har lagt for os på vor vej til himlen.

Bjældeklang i Narnia

Pludselig hører de lyden af bjældeklang, og straks lyser alle faresignaler. For hvad andet kan det betyde end, at Heksen må være på vej? Men i stedet møder

**Julemanden er
bærer af julens
glæde. Julemandens
budskab er det
kristne budskab:
"Aslan er på vej";
"Jesus er på vej",
ville vi sige.**

en uventet overraskelse dem. Hr. Bæver næsten dansede af iver:

"Kom og se! Det her er et hårdt slag for Heksen! Det ser ud, som om hendes magt allerede er begyndt at smuldre".

Så kom de alle sammen op til toppen og så det. Det var en kane, og det var rensdyr med bjælder på seletøjet. Men de var meget større end Heksens rensdyr, og de var ikke hvide, men brune.

Og i kanen sad en person, som de alle sammen genkendte i samme øjeblik, de så ham. Det var en stor mand i en kåbe, der var rød som kristtornens bær og forsynet med pelsforet hætte.

Han havde et stort hvidt skæg, der hang ned over hans bryst som et skummende vandfald. Alle genkendte ham, for selv om man kun kan møde folk af hans slags i Narnia, kan man dog se billeder af ham og høre dem omtalt også i vores verden - altså den verden, som ligger på denne side af garderobeskabets dør.

Men når man ser dem i virkeligheden i Narnia, virker de meget anderledes. Mange af de billeder, vi kender af Julemanden her i vores verden, får ham bare til at virke sjov og munter. Men nu, hvor børnene rent faktisk stod og så på ham, fik de et noget andet indtryk.

Han var så stor og så glad og så virkelig, at de alle sammen blev meget tavse. De følte sig meget glade, men også alvorsfulde. "Omsider er jeg kommet," sagde han. "Hun har længe holdt mig ude, men omsider er jeg sluppet ind.

Aslan er på vej. Heksens magi er ved at svækkes. Og Lucy mærkede en dyb skælven af glæde løbe igennem sin krop - en fornemmelse, man kun kan føle, hvis man er højtidelig og stille".

Nogle har kritiseret Lewis for, at han har trukket Julemanden ind i sin fortælling. Men som hele plottet i "Løven, heksen og garderobeskabet" er bygget op, er der intet unaturligt ved, at vi lige før vi møder Aslan møder Julemanden som den første bebuder af, at endelig er den uophørlige vinter forbi, og foråret er på vej, og julen endelig kommet til Narnia.

Julemanden er et vink til os om, hvordan han ønsker sin fortælling om Narnia opfattet. Samtidig lykkes det også godt for ham at få lagt afstand til den kommercialiserede udgave af julemanden.

Julemanden er Father Christmas, en, som er helt i pagt med julen som en kristen højtid, og en bærer af julens store glæde. Også Julemandens budskab er det kristne budskab, evangeliet: "Aslan er på vej"; "Jesus er på vej", ville vi sige.

Julemanden og hans rensdyr ser man "i virkeligheden i Narnia", og her er de anderledes end i vores verden.

Lewis har uden tvivl kendt de engelske carols og sunget med på dem, også på "Glæd dig, du jord, lad mørket fly". Det er tonen og budskabet fra bl.a. den carol, der klinger os imøde her. Her er julens glæde himmelsk og har klang efter de himmelske herskarers lovsang hin nat, hvor Jesus lod sig føde. Himmelske og jord er forenede, og alle skabninger er med i jubelen til "kongen stor": "De følte sig meget glade, men også alvorsfulde", og Julemanden "var så glad og så virkelig, at de allesammen blev meget tavse".

Julemandens gaver

Og så er det tid til at dele gaver ud. Til - og fra sedlen på børnenes pakker anfører foran deres navne "menneskesøn" eller "menneskedatter". Dermed er det også klart, at Aslan er giveren, og at det er i forholdet til ham, at de bliver sande mennesker og finder bestemmelsen med deres liv.

Fru Bæver er den første der modtager sin gave. Gæt, hvad hun får. En symaskine! Hr.Bævers pakke er ikke pakket ind og ikke til stede i Julemandens kane, men når han kommer hjem, vil han finde sin dæmning færdigbygget med alle

utætheder stoppet og en ny sluseport anbragt. Kan en bæver ønske sig og få nogen bedre gave? en dæmning bygget færdig af Aslan selv?

Så er det børnenes tur, og Julemanden pointerer, at det er ikke legetøj, de får, men værktøj, som de meget snart vil få brug for. I mødet med Aslan bliver deres liv med et slag ændret, og de er ikke længere kun børn, men også voksne, kommende konger og dronninger i Narnia.

Det er ejendommeligt så meget som Julemanden i sin måde at tale på og i sit ordvalg minder om Aslan, man kunne næsten fristes til at sige, at han er Aslan i forklædning. I hvert fald er det meningen, at vi i det han siger, skal høre Aslan selv.

Peter som den ældste og som den kommende øverste konge får et skjold og et sværd, altså våben til forsvar og angreb; skjoldet er påmalet et billede af en oprejst løve, uden tvivl Aslan selv. Løven var "lige så rød som et fuldmønt nyplukket jordbær". "Og jeg så lam", står der skrevet i Johannes' Åbenbaring, "det så ud som slagtet". Sværdet, understreges det, "havde lige præcis den rette størrelse og vægt til Peter", det var smedet til ham.

Udrustning til kamp

Susan får en bue og et kogger fuldt af pile og et lille elfenbenshorn. Igen er krigen og kampen i forgrunden. Også Susans julegaver er udrustning til kamp. Narnia er et land i krig, og altid må man være rede til kamp. Heksen må overvindes igen og igen, også selvom hun modtager sit banesår, før denne fortælling er til ende; først i den sidste bog, "Det sidste slag" er det forbi med hende for evigt og altid.

Indtil da har hun en evne til at komme igen og igen. Buen må kun bruges i yderste nødsfald, for det er ikke Aslans mening, at Susan skal deltage i slaget. Til gengæld kan det næsten ikke fejle, når hun endelig affyrer et skud.

Hornet er beregnet på at hidkalde hjælp, og det vil altid blive hørt på rette sted, og hjælp af en eller anden art vil altid blive sendt. Uden tvivl symboliserer hornet bønnen. Den vil altid blive hørt, uanset hvor i verden den bliver bedt og uanset omstændighederne, men Aslan forbeholder sig suveræniteten til at bestemme, hvordan hjælpen skal komme.

Lucy får en flaske "af noget, der

**I evangeliet viser
Gud sig i Jesus.
I Kristus er Guds
liv fuldt ud til
stede. Det evige
liv selv, og det liv
styrker, læger
og opbygger.**

lignede glas (men folk sagde bagefter, at den var lavet af diamanter) og en lille dolk. "I denne flaske," sagde han, "er der en styrkende drik lavet af saften fra en af de ildblomster, som vokser i solens bjerge. Hvis du selv eller en af dine venner skulle blive såret, vil et par dråber af denne drik gøre dem raske igen. Dolken kan du forsvare dig med, men kun i yderste nødsfald. For heller ikke du skal deltage i slaget".

Flasken med dens nærmest himmelske indhold af udødelighedens livseleksir er den mest interessante af de to gaver, Lucy får. Flaskens ydre svarer til dens indhold. Gaven repræsenterer noget overjordisk og himmelsk; drikken kommer fra "en af de ildblomster, som vokser i solens bjerge". Disse ildblomster vil vi møde igen i en af de kommende Narnia fortællinger, nærmere betegnet i "Morgenvandrerens rejse" (som vi allerede har gennemgået).

Al lægedom er på en måde en sejr over dødens kræfter, omend på denne side den kommende opstandelse kun midlertidig. I evangeliet møder vi Gud visende sig i Jesus Kristus; i Jesus er Guds liv fuldt ud til stede, det evige liv selv, og det liv styrker, læger og opbygger.

Lucy og alle, som ved deres barnlige tillidsfulde forhold til Aslan ligner hende, kan formidle lægedom, fred og liv til mennesker, som er såret i livet og såret af livet. Kirken er ikke alene en kæmpende kirke, den er også en kirke til lægedom for folkene.

Ingen mandschauvinist

Det er ingen tilfældighed, at Lewis gør så meget ud af det, at hverken Susan eller Lucy skal deltage i krigen, kun i yderste nødsfald skal de gøre det.

I vor tid kommer man ikke langt med en indstilling som denne. "Mandschauvinist" vil man uden tvivl dømme Lewis til at være. Men han er alt andet end mandschauvinist, hvad enhver kan overbevise sig selv om ved at læse, hvad han skriver om den ægteskabelige kærlighed i sin lille bog "The four Loves".

Mange ægtemænd vil endda føle, at hvad han her skriver om mandens skyldighed til at elske sin hustru med en selvopofrende kærlighed, går alt for vidt og vil være umulig at praktisere. Lewis' indstilling er bare bibelsk og traditionel kirkelig.

Om den indstilling måske trænger til visse justeringer er en anden sag, grundlæggende er den sund i sin insisteren på mænds og kvinders forskellighed, også forskellighed i ansvar og opgaver, men ikke i lige værd og lige evner.

Lucy protesterer og gør gældende, hvad sandt er, at "hun er tapper nok", og får som svar: "Det er ikke det, det kommer an på. Men slag bliver ikke smukkere af, at kvinder deltager i dem".

Det er et spørgsmål om æstetik, om det smukke og gode og passende, om en skabervisdom og en skaberhensigt lagt ned i det, at mennesket er skabt som "mand og kvinde", ikke kun som mand og ikke kun som kvinde, ikke som et køn, men som to.

Kun i dette komplementære forhold til hinanden som mand og kvinde er mennesket helt; så kan der være omstændigheder og forhold, hvor kvinden optræder i mandens rolle, og omvendt hvor manden optræder i kvindens, men det er undtagelser.

Ideelt er det, når kvinder er kvinder, og mænd er mænd, og at de sammen er til glæde og til gavn og til opfyldelse for hinanden og for menneskeheden.

Til sidst får de også gaver "til umiddelbar fornøjelse". For sådanne gaver er der også plads til i Guds husholdning. Og med et "Glædelig jul! Og længe leve den sande konge!" forsvinder Julemanden ud af syne.

Verdens lys

Atter talte Jesus til dem og sagde: »Jeg er verdens lys. Den, der følger mig, skal aldrig vandre i mørket, men have livets lys.« Joh. 8:12.

For nogle år siden var jeg ved at fare vild i en snestorm i Nordsverige under en skitur med en kammerat. I længere tid pløjede vi løs på vore tynde brædder i nærmest nul sigtbarhed, indtil vi pludselig så et lys skinne i mørket. Det kom fra vort mål, en bjerghytte.

Sjældent har lyset sådan oplevet mit mod og humør. Vi fik nye kræfter ved at se op mod det fjerne lysskær, smerterne i benene aftog, vor rygsæk føltes lettere og tanken om en varm sauna og et solidt måltid mad blev mere håndgribelig.

Forskellen på lys og mørke spiller en stor rolle i apostlen Johannes' forfatterskab. Disse to universelle metaforer bliver brugt flittigt både i hans evangelium, i hans første brev og i åbenbaringen.

Der bliver skruet op for lyset, da han introducerer Jesus i evangeliet: "I ham var liv, og livet var menneskers lys. Og lyset skinner i mørket, og mørket greb det ikke".

For jøderne vakte hans proklamation "Jeg er verdens lys" opstandelse - ligesom de andre "Jeg er" udsagn i Johannes-Evangeliet. De skriftlærde, som kendte Det Gamle Testamente ud og ind, så allerede billederne for sig. Ildsøjlen, som ledte israelitterne på deres vandring i ørkenen om natten, salmistens ord om, at "Herren er mit lys og min frelse", profeten Esajas' ord om Herrens tjener, der er et lys for folkene. Her stod en simpel tømmer og forkyndte, at han var denne Herrens tjener. Han var ildsøjlen. Han var Gud selv.

Frelse i lyset

Som dengang deler strålerne fra Messias stadig menneskeheden i to. Enten

flakker man om i natten, eller også følger man den vej, som oplyses af Guds glans. Der er ingen gråzoner, når man skal forholde sig til Jesus.

Mørket og verden er nærmest synonyme i Johannes-evangeliet. Verden er i mørke, fordi den er uden Gud. Mørket "greb det ikke", da lyset kom. Verden hader lyset og elsker mørket.

Den, der kommer fra mørket til det hellige lys, vil nemlig blive afsløret og se sig selv, som det inderst inde er. I mødet med Jesus må et opgør finde sted med synden. Jesus er ren og hellig, der er "intet mørke i ham" og ingen ondskab og uretfærdighed trives i nærheden af ham.

Strålerne fra Messias deler menneskeheden i to

Sådan oplevede mange kontakten med Jesus. De blev udfordret, de stod blottede og fordømt, og mange gik modløse deres vej igen.

Men den, der kommer til Jesus i tro og tillid og ønsker at følge lyset, vil blive rensat for sine synder og kan vandre ind i alle frelsens velsignelser, som er gemt i Kristus. Jesus siger det tydeligt: "Tro på lyset, mens I har lyset, så I kan blive lysets børn" (Joh. 12:36).

Når vi har livets lys, vil vi blive oplyst, og se tilværelsen og os selv i tilværelsen, som de virkelig er. Vort liv bliver belyst fra den helt rigtige vinkel, og selvom der stadig vil være dunkle ting på vor vej, som vi ikke forstår meningen med, så kan vi for enden se en gylden port. Vort liv får en retning, et formål, et håb, der bryder gennem mørket og døden.

Lyset er liv i overflod, det er livsfylde, mens mørket er tomhed. Lyset er livsglæde, mens mørket er sorg og fortvivelse. Lyset er frelse og

forløsning, mens mørket er fortabelse og fordømmelse. Livet med Jesus er en vandring på vej mod et herligt oplyst land. Nu befinder vi os i en tid, hvor mørket råder, hvor lyset skinner i mørket, men en dag vil det være et strålende, funklende lys, som vil oplyse hele verden og alle og enhver. Dette er vort håb og vor trøst.

Følg lyset

Der ligger også en etisk udfordring i Jesu ord, for det er kun dem, der følger ham, som har lyset. At følge lyset vil sige, at vi indretter vort liv efter Guds vilje og bud, at vi retter vor tilværelse ind efter Gud og næsten og ikke kun søger at fremme os selv og vort eget.

Profeten Esajas beskriver det så konkret, at kun kynikeren kan relativisere kaldet til næstekærlighed. Hvis vi giver husly til hjemløse stakler, har klæder til den nøgne, hvis vi holder op at pege fingre og tale ondt og rækker den sultne vort brød, så vil vort "lys bryde frem som morgenrøden", så vil vort "lys bryde frem i mørket" (Es. 58:8-10).

Følger vi Jesus, så har vi lyset, ja, så er vi også verdens lys (Matt. 5:14).

Carsten Thomsen

Jesu dyrebare navn,
vor forløsnings morgenrøde,
vær vort lys på livets bane,
vær vort liv i dødens stund!

Brorson

Kristent Perspektiv udgives af Perspektiv Bibelskole. Sekretariatet v. Henning Lytje, Falen 61 A, 5000 Odense C, tlf. 74415540. Ekspedition: Gerda Jessen Sørensen, Lindevej 56 A, 5250 Odense SV, tlf. 66132048. Redaktion: Carsten Thomsen (ansv. red.), Hvidbjergvej 9, 1th, 2720 Vanløse, e-mail: ctpress@city.dk, tlf. 38 71 25 74, Louis Nielsen, Lungstedløkken 2, 5250 Odense SV, tlf. 65 96 38 37, e-mail: louis.nielsen@mail.dk. Bladet udgives 4 gange om året. Det udsendes gratis til studerende på Perspektiv Bibelskole. Årsabonnement: 100 kr.